

REC'D JUN 1 0 1975

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

89 M. 9 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1975 M. GEGUŽĖS [MAY] 16 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

30 CENTU

JAV IR BALTIJOS RESPUBLIKOS

Nors JAV lietuvių suorganizuota, sis laiškų ir telegramų siuntimo vėjus ir pasiekė šio tokio laimėjimo - State Departmentas dar syki patvirtino per kongresmaną Derwinskį, kad JAV politika nepripažinti prievartinio Baltijos valstybių įjungimo į TSRS nėra keičiama —, bet praktiškai esama ženklų, kad Amerika pamažu vistiek žengia keitimo kryptimi.

Tokią nuomonę galima susidaryti iš amerikiečių korespondento James F. Clarity, kuris aplankė JAV generalinį konsulą Leningrade, pasikalbėjo su juo apie jo darbą ir viską aprašė New York Times. Gen. konsulas Joseph W. Neubert jam pareiškė, kad faktinai jis esąs JAV ambasadorius trims Baltijos respublikoms, nors JAV ir nėra pakeitusi savo politikos nepripažinti tų kraštų įjungimo į TSRS.

Nuo to laiko, kai JAV konsulas pradėjo veikti prieš 22 mėnesius, konsulas Neuber, kuris ten tebėra vos aštuonis mėnesius, jau yra aplankęs visų trijų kraštų sostines ir susitikęs su tų kraštų vyriausybių atstovais. Nors pagal JAV instrukcijas jis neina į ryšius su aukštaisiais tų kraštų valdžios ir partijos pareigūnais, bet jis tuos ryšius jau yra užmezgęs su tų pareigūnų pavauduotojais.

Konsulas amerikiečių žurnalistui gyrėsi, kad jis esąs patenkintas, jog Vilnius, Ryga ir Tallinnas įeina į jo konsularinį plotą ir kad ryšiai su tų trijų kraštų pareigūnais vystosi gerai. Jis pabrėžęs, kad faktinai jis, o ne JAV ambasadorius Maskvoje, ir pranešimus apie tuos tris kraštus rašas Valstybės Departamentui.

Iš kitų diplomatų amerikiečių žurnalistas patyręs, kad jie maną, jog Amerika žengianti pamažu, jei ne prie formalaus, tai bent prie faktinio Baltijos respublikų įjungimo pripažinimo. Esą, Amerikos nepripažinimo politiką silpnina ir didėjantys baltų-amerikiečių kontaktai kultūros ir švietimo srityje. Jau visa eilė Amerikos menininkų grupių yra aplankiusi Baltijos respublikas.

Dabar tebevyksta pasitarimai dėl amerikiečių mokytojų atvykimo dėstyti kalbą tų respublikų universitetuose. Nors šiuo metu respublikose dar nėra amerikiečių studentų, bet manoma, kad jų bus už poros metų.

Amerikiečių pareigūnai korespondentui pareiškę, kad jie nejaučia ypatingo rusų spaudimo, kad Amerika pakeistų savo nepripažinimo politiką, bet jie maną, jog tai turės įvykti anksčiau ar vėliau.

Savo rašinį žurnalistas Clarity baigia pastabomis, kad sovietinė okupacija Baltijos kraštuose prasi-dėjusi po to, kad Stalinas su Hitleriu pasirašęs nepuolimo sutartį, kad naciai užėmė juos karo metu, o Maskva savo kontrolėn juos pasiėmusi po karo. Toliau jis dar prime-na, kad Baltijos egzilinės vyriausybės Washingtone vis dar tebelaiiko savo oficialiai pripažintas diplomati-nes misijas. Bet čia žurnalistas suklydo, nes tos diplomatinės misi-jos tai ne egzilinių vyriausybių, o tu originaliųjų dar nepriklausomų vy-riausybių. Savo rašinį žurnalistas Clarity baigia Leningrade esančių diplomatų nuomone, kad, esą, emi-grantų vadai sensta, ir ilgainiui pasipriešinimas dėl sovietinės kon-trolės pripažinimo palaipsniui pra-nyksias.

PERDAUG IŠSIPLEPĖJO...

Kai kurios veiksnų įstaigos laik-raščių redaktorius ir radijo progra-mų vedėjas įspėja, kad kai kurie laikraščiai ir radijo vedėjai "išplepė-dami" veiksnų paslaptis, jas pa-skelbdami, veiksnų veiklai paken-čia. Pavyzdžiu duoda, kad Brazins-kams išvykti į Venesuelą pakenkta.

Dirva dėl to rašo:

"Draugas gegužės 12 d. laidoje paskelbė, kad Brazinskams vizos į Venesuelą jau gautos ir reikia tik kelionei apmokėti pinigų.

Dirvos korespondentė Jūratė Statkutė de Rosales iš Caracas telefonu antradienį, gegužės 13 d.,

(Tąsa 3 puslapy)

Kaune mirė J. Narkevičiūtė

Gegužės 16 d. Kaune mirė Janina Narkevičiūtė, 59 m. amžiaus. Ji apie 20 metų ėjo Kauno miesto vadovybėje atsakingas pareigas. Kauną lankančiuosius svečius visa-da maloniai priimdavo. Prieš kelis metus lankėsi ir JAV, susipažino su JAV lietuvių gyvenimu.

John Downey-Daunys, buvęs CIA agentas, kuris nuo 1952 iki 1973 metų kalėjo Komunistinės Kinijos kalėjime, gegužės 5 d., Yale universiteto St. Thomas More koplyčioje susituokė su Kinijoje gimusia Audrey Lee. Downey-Daunys iš New Britain, Conn. Yale u-te New Haven studijuoja advokatūrą, o jo žmona dirba tyrinėjimų skyriuje. Plačiau 9-ajame psl.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tyšliava and Joseph N. Tyšliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tyšliava; Assistant Ann Waidava; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tyšliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

1886 metais Amerikos lietuviams įsteigdamas lietuvišką laikraštį, Juozas Paukstys jį pavadino — Vienybė Lietuvninkų. Jau šimtmetį peržengusi Amerikos lietuvių istorija, tačiau, įtikinančiai įrodė, kad lietuviškos vienybės Amerikos gyvenimo laisvėse nebus. Ji neįmanoma. Todėl, palaipsniui, Vienybės žmonės palinko kitai civilizuotai idėjai, kurią krikščio tautininkų liberalų vardu. Jos esmė buvo visur ir visada būti kietu lietuviu, tačiau, pakęsti kito lietuviu prieštarinę nuomonę. Todėl prieš kunigus ir politinius katalikus keldavo balsą, ne dėl to, kad buvo priešingi tikėjimui (ši skaitė privatiniu kiekvieno lietuviu pasirinkimu) bet dėl to, kad kunigai ir katalikai nepakęsdavo kito lietuviu pažiūrų, reiškia, buvo "fanatika". Taip pat kovojo ir prieš socialistus bei komunistus, ne dėl to, kad jie buvo "istai", bet kad nepakenkė kito lietuviu laisvos minties, o, ypač, kad patys nebuvo kieti lietuviai.

Veiksnių konferencija Chicagoje bal. 12-13 pasibaigė neskaniai. Viena, kad buvo dalinai slapta, antra, kad įscenizavo lietuviams įprastą frakcinį nesikalbėjimą tarp dviejų, sparnus pakėlusiu, grupių Bendruomenėje. Idomu, kad pakilota naujo fondo kūrimo idėja, kurio pinigai iš Amerikos lietuvių už Lietuvos laisvės kovas, bet pinigais dalintusi keturios frakcijos.

Konferencija pabrėžė nepagydomą Amerikos lietuvių žaizdą, kurią daug seniau pastebėjo Juozas Adomaitis - Dėdė Šernas Chicagoje redaguojamoje Lietuvoje, 1897 nr. 45. Tada jis rašė: "Užtenka sueiti kur nors didesniam lietuvių būreliui, pirmiausiai jie pasiskirsto į dvi partijas: dievotų ir bedievių, neužkenčiančių viena kitos". Prieš 78 metus nepakentė vieni kitų "dievoti ir bedieviai", dabar neapykanta reiškiasi bendruomenininkuose nr. 1 ir nr. 2. Amerikos lietuviuose toks reiškinyš nieko naujo po saule. . .

Visiems aišku, kad sovietinės didrusių valstybės santvarka ir skiepijami kitiems idealai toli gražu nepatenkina žymios jos visuomenės dalies dvasinių troškimų. Nepatenkina ne tik pačių didrusių, ypač ne rusų, kurie sudaro beveik pusę tos valstybės gyventojų. Prievarata į Tar. S-gą įjungtų lietuvių nepasitenkinimas savaime aiškus. Jį tiksliai nusako trijų galvų naujas bevardis paminklas Vilniuje: "Visi žino", čia galvos trijų senovės laisvos Lietuvos valdovų: Mindaugo, Gedimino ir Vytauto. Paminklas, be abejo, atsirado pagal Lietuvos himną: "Iš praeities tavo sūnūs, te stiprybė semia".

Iš savo senovės jau ir didrusiai pradėjo ieškoti sau tautinės stiprybės. Tuos ieškotojus "aparatchikai" pakrikščio "kultūros ieškotojais". Daugeliui rusų, (ne tik eiliniams bet apšviestūnams), vis labiau aiškėja, kad bolševikinė revoliucija nepadarė rusų tautos "tarptautinio proletaro broliais" ir neišsprendė per šimtmečius svarstomo galvosūkio: "Kas mes? - Aziatai ar europiečiai?"

Tarptautinio komunizmo išviso nėra, o jo skelbimas tėra Sovietiją valdančiųjų didrusiškųjų sluogsnų priemonė palaikyti valstybėje kitas joje nenorinčiasias būti tautas.

Rusas istorikas, Pokrovskis, jau seniai tiksliai nurodė visų rusiškųjų valstybių "tautinę" dvasią: "Rusija yra tautoms kalėjimas".

Rusas gali būti carietis, demokratas, socialdemokratas, komunistas, komisaras ar kolchozninkas, inteligentas ar ne, bet jo bendroji tautinė dvasia amžinai bus: valdyti ir nutautinti ne rusus.

Novy Mir žurnalas Maskvoje jau 1969 metais pastebėjo, kad savo tautinės dvasios ieškotojų tarpe tarptautinio komunizmo miglose yra ir aukštų mokslo žmonių, ir eilinių piliečių ir naujų madų besivaikancio jaunimo.

Knygoje "Žmogus ir Žmonija" komunistas Zabelinas rašė: "Darbininkų

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

KNYGŲ BĖDOS "OKUPOTOJ LIETUVOJ"

"Kartą skaitau Clevelando tautišką Dirvą:

— . . . Knygų leidyklos išlaikomos iš biudžeto lėšų. (O man atrodo, kad čia nėra nieko nei nauja, nei nuostabu: visos leidyklos turi išlaidų ir pajamų planus, atseit, biudžetą. Tarybinės leidyklos nėra privatus bizniai, o valstybinės įstaigos, tai ir jų biudžetai suvalstybinti - ir kas čia nuostabu?).

— Leidykloms privalomas politinių normų skiepijimas žmonėms. Knyga, kaip ir jos autorius, padaryti įrankiais prorožiminei propagandai. Todėl knygų leidybos negalima lyginti su laisvojo pasaulio knygų leidyba. (O man atrodo, kad lyginti galima, tik atsirastų kai kurių skirtumų.)

Kiek žinome, Dirvą leidžia lietuvių tautininkai, autoritetinio režimo Lietuvoje palikuonys. Ir šiems palikuonims mažiausiai pritinka stebėtis spauda, tapusia prorožiminės propagandos įrankiu. Kompartija Lietuvoje ne šiaip sau plūduriuoja, o siekia išauklėti komunistinę visuomenę, todėl ravi visas šio auklėjimo kliūtis be jokios atodairos. Tarybinė spauda aiškiai šališka, bet reikia ramintis, kad ir laisvajame pasauly nepropagandinės spaudos kaip ir nėra.

Dirva nori pasiguosti Lietuvos knygų bėdomis: per maži tiražai, per maži knygynų, knygynai prastai įrengti, o tokioms svarbioms sritims, kaip virimas, mezgimas, stalų dengimas, lietuvių klasikai, iš viso literatūros nesą. . .

— Tai tipinga sovietinės biurokratijos dainelė! - rašo Dirva.

O iš tikrųjų yra taip: Lietuvoje yra daug visokių nedateklių, bet yra ir daug gero. Sąžiningi tarybinės Lietuvos kritikai neturėtų ieškoti lopų ant naujų kelnų. Dirva lopų ieško. Prisimeluoja, o paskui bijosi, kad iš Vakarų į tėvynę važiuoja visokių turistų ir šiaip studentų, kurie išėiviškosios spaudos pasidilginimą tėvynės nelaimėmis patys pamato.

Man panūdo virimas ir virimui gretimi mokslai. Argi Lietuvoje nieko nedaroma virėjų, siuvėjų ir šiaip šeiminių stiprinimui? Pasirausiau ir, nereikšdamas noro būti išsamiau, patiekiu šokių tokių leidinių sąrašą:

"Pigu, skanu ir greitai" - savaitės valgiaraštis, antra laida - 50,000 egz., kaina 30 kapeikų.

"Buities darbai" V klasės vadovėlis apie moterų namų darbus, tira-

žas - 17,000 (kaina už šį 132 psl. leidinį - 10 kapeikų). VI klasės jaunoms šeiminkėms "Buities darbai" irgi kainuoja 10 kapeikų už 120 psl. leidinį, tiražas - 27,000. Yra išleisti "Buities darbai" ir VII klasei.

"Namų ruoša," vadovėlis V-VII kl., tiražas 50,000. (1968 m. šios knygos penktoji laida - 20,000).

"Seimininkės vadovas," 744 psl., tiražas - 50,000.

"Kolūketės namų ūkis," 832 psl., tiražas - 30,000.

"Valgių gaminimas," 480 psl., 1967 m. trečiasis leidimas, tiražas - 60,000.

"Konservavimas sandariai uždaruose induose," - 15,000.

"Kepiniai," - 50,000.

"Vaisių sultys," - 4,000.

"Jaunajai šeiminkėi" - 50,000.

"Mūsų valgiai," - 100,000.

"Daržovės ir vaisiai - sveikas maistas" - 10,000.

"Vaisių, uogų ir daržovių laikymas" - 10,000.

"Vaiko virtuvė" - 15,000.

"Žemaičių valgiai," - 100,000.

"Šalti patiekalai ir gėrimai" - 150,000.

"Kokteiliai," - 40,000.

"Naujesnieji vitaminingi vaisiniai augalai," - 10,000.

"Vitaminai ir jų išlaikymas," - 6,000.

"Vaisvynių ir midaus gaminimas," - 7,000.

"Konservavimas," II leidimas - 50,000.

"Knyga moterims" - 40,000.

"Kirpimas ir siuvimas" - 25,000.

"Kaip elgtis" - 40,000.

Ir taip toliau. Dar būtų ko tęsti.

Dirvos žmonių laikais Lietuvoje tokių leidinių pasirodydavo retai ir tik mažais tiražais. Dabar Lietuvoje tokių knygų tiražai dešimteriopi, bet pareikalavimas didelis. Leidiniai greitai išparduodami. Pasirodo vis naujų leidinių arba eina naujos laidos išparduotųjų. Lietuva gyvena naują gyvenimą, su tėvyne nutrukusiems ryšius nesuprantamą gyvenimą.

Kas nori nuo Lietuvos spardyti ir iš nežinojimo bei piktos valios Lietuvą neva kritikuoti, tiems ligi šiol ko konkretaus pasiūlyti neturėdavome. Džiugu, kad pagaliau šį tą pasiūlyti turime: tejsirašo į reformuotas ir registruotas bendruomenes.

Grįžtam prie temos: jaunoms bei senoms šeiminkėms ir šiaip visokiems sodybininkams daug gerų žinių skelbiama Lietuvos periodiko-

Tąsa 3 psl.

klasė tarptautinėje arenoje ima į savo rankas galią, kurią vėliau užleis inteligentijai, kaip naujai klasei". Partietis Jakovlevas jį puolė už paneigimą komunistinio proletariškumo įauklėjimo rusų tautoje. Prikiaša menkinimą komunizmo pastangų išauklėti naują "darbo" žmogų.

Lietuvis savo kailiu patyrė, kad tas naujasis darbo žmogus, kuris jį prievarta valdo, tėra tas, apie kurį lietuvių liaudies patarlė sako: "Kuo vilką bepenėk, jis vis tiek į mišką žiūrės. . ."

Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

STEBETOJO PASTABOS

Istorija kaip kada pasijuokia iš žmogaus darbų, nelyginant ta pavasario saulė, kuri pas Donelaitį "žiemoms šaltos triusius pargiaudama, juokės". Anglas istorikas Herbert Butterfield, pastebi: "Daugelis rytų Europos tautų neteko laisvės, nors du didieji karai Europoje vyko, svarbiausia, jiems siekti laisvės". Vienas karas Lietuvai laisvę davė, kitas ją atėmė.

Dėl pagrindyje Lietuvoje leidžiamos Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos, jau suskaičiuota 14 areštavimų, pradėdant dr. Izidorium Rudaičiu, kurį areštavo 1973 metų vasario mėn., o metai vėliau nubaudė trims metams tremties į Solikamską Permėje. Sakoma, jis sergą leukemija.

Amerikos Valstybės departamento pareigūnas J. N. Washburn apie Simą Kudirką parašė knygę Revelations of Lithuanian Defector episode of November 23, 1970.

Al Gimantas mano, kad padėtis su tolimesniu Amerikos Lietuvos sovietinės respublikos nepripažinimu "rimta, sukrečianti ir nieko gero nežadanti". Pirmuoju ženklu, sako, buvo nepaskyrimas į mirusio P. Žadeikio vietą (kas tokį paskyrimą būtų daręs?) kito pasiuntinio. Paskirta tik "reikalų vedėjas", Juozas Kajeckas. Kitas nemalonus ženklas buvo pasirašymas konsularės sutar-

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Taša iš 2 psl.

je: Mūsų soduose, Tarybinėje motery ir kt.

Knygynų Lietuvoje gausu, bibliotekų dar gausiau. Gausu ir privačių bibliotekėlių, ką liudija exlibrisų antplūdis. Knygynų lentynose gausu knygų, vis propagandinės "valdiškos" makulatūros. Vertingi leidiniai greitai išgraibstomi. Tačiau uolūs knygų mėgėjai aplink knygynus nuolat, galima sakyti, budi ir knygų gauna. Lietuvos knygos labai pigios, bet iš vidutiniško uždarbio visų jų supirkt negalima, nes kasdien išėina maždaug po tris naujas knygas.

Kai kalbame apie lietuviškas knygas, tai nepriklausomos Lietuvos irgi nuvertinti negalima. Iš baudžiaminių šimtmečių ir iš spaudos draudimo dešimtmečių susikūrusi Lietuva per labai trumpą laiką padėjo naujosios lietuviškos kultūros pagrindus. Tarybinė knyga klesti, bet ji nepriklausomos Lietuvos knygos duklė.

Lietuviškąją knygą reikia skaityti, ją naudoti, ją mylėti, ją saugoti. Ar tą knygą leido katalikai ar eretikai - šiandien jau nesvarbu, nes ta knyga vis tiek stiprina lietuvišką dvasią. Dabarties logika irgi tokia pati: nesvarbu kur lietuviškas žodis spausdintas, bet jis vis tiek turi vertės, jei tik jį kas skaito.

Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

ties, ir Amerikos konsulai jau lankė "nepripažintos" Tarybinės Lietuvos sostinę Vilnių ir jos pareigūnus. Al Gimantas prikiša: "Tas kažkodėl nepajėgė atidaryti akių tiems, kurių pirmoji ir pagrindinė pareiga buvo tinkamai orientuotis susidariusioje būklėje".

Ir Amerikos sostinėje Washingtone gyventi nesaugu. Lietuvos Pasiuntinybės reikalų vedėjas Juozas Kajeckas buvo trisysk plėšikų pulkas ir net skaudžiai sužeistas. O Chicagoje vandalizmas palietė net šv. Kazimiero kapines, kuriose palaidota virš 45,000 lietuvių. Išvartyta 400 paminklų. Amerika turi jaunimo, kurio būtų geriau neturėti.

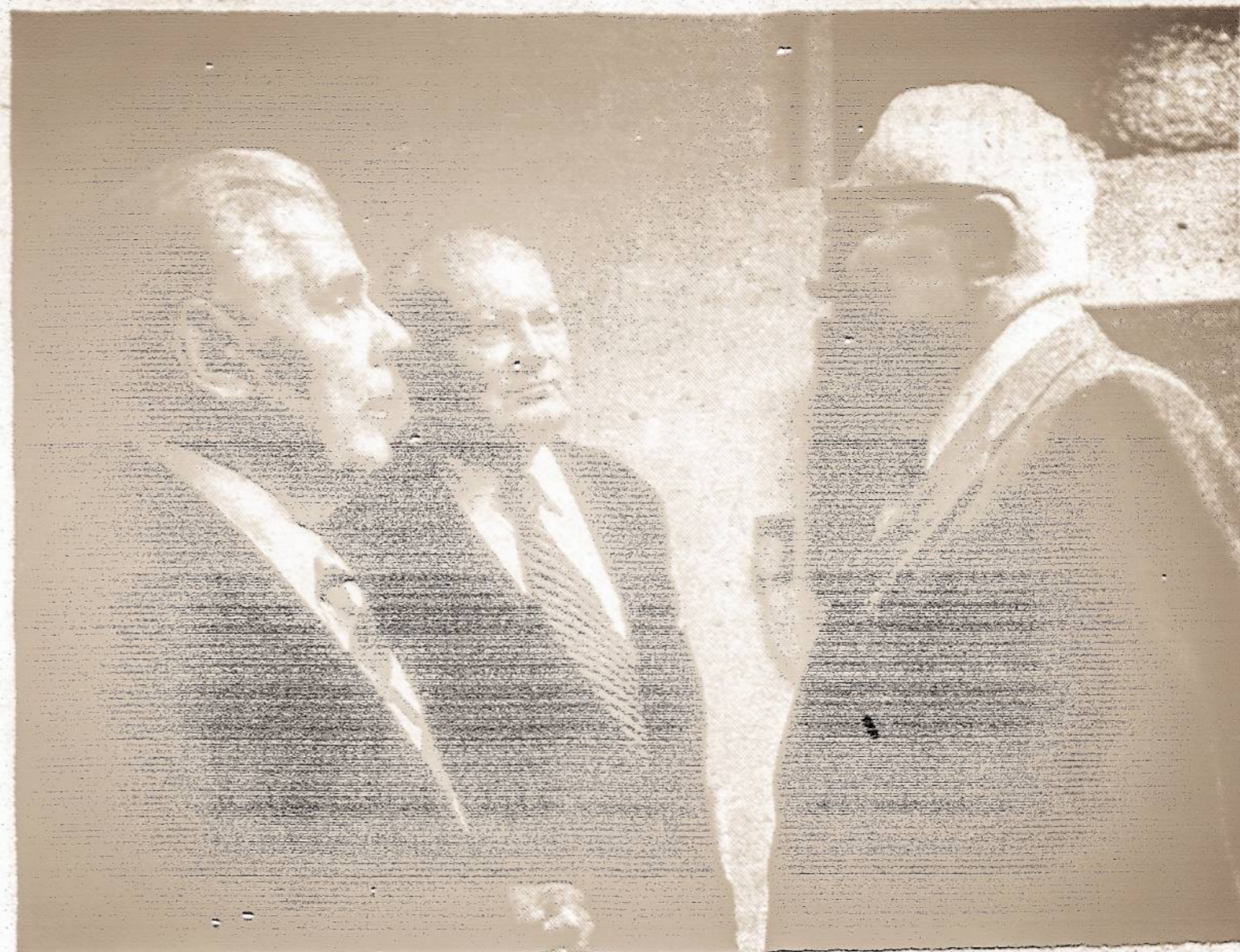
Andriaus Ryliškio atsiminimai "Fragmentai iš praeities miglų" sumini ir vieną Vienybės Lietuvninkų redaktorių, kun. Aleksandra Burbą, kuris, būdamas klebonu Labanore, 1885 m. (metus pirm Vienybės įkūrimo) paruošė dokumentus ir išlydėjo būrį apylinkės lietuvių kaimiečių, kurie kažkodėl kėlėsi gyventi į Mogiliovo gubernijos Malkavą ir kitus kaimus. Pamokslu bažnyčioje kun. Burba kvietė ypač jaunimą, gerbti savo kalbą, savo dainas, "rūtų darželius" ir prisiminimus apie Lietuvą.

Kultūrinių mainų pagrindu Tarybų S-ga atsiuntė į Ameriką Maskvos Didžiojo teatro artistų, kurių tarpe yra lietuvių, baleto dirigentas Algis Žiūraitis ir bus dainininkas Virgilijus Noreika, kuris ypač žymi solistu Musorgskio ir Čaikovskio operose.

Laisvės bendrovės šerinkų suvažiavimas, skelbia, nebuves "vienu skaitlingiausių", tačiau aukų iš visur suplaukė \$2,876. Nusiskusta, kad "dėl senųjų Amerikos lietuvių retėjimo, tenka susidurti su pačiais sunkiausiais laikraštį leisti sunkumais".

Vienų pirmųjų lietuvių Argentinoje apsigyventi buvo Vienybės Lietuvninkų bendradarbis Andrius Vištalius, kurio likimu rūpinosi visa eilė SLA seimų. Brazilijoj pirmuoju lietuviu, atrodo, bus buvęs dabar ten gyvenančio Bernardo Gražulio nuo Pajevonio tėvas, kuris, nenorėdamas tarnauti rusų kariuomenėje, pasišalino pirmiau į Angliją, o po to atsidadė Brazilijoj, 1884 m. Susidraugavo su vokiečiais misijonieriais ir pavardę pakeitė į Grimm.

Vilniaus universitete Lietuvos lietuvių specialiai ruošiamus lietuvių kalbos kursus jau antri metai vasaromis lanko didokas skaičius užsienio lietuvių jaunimo. Prieš juos burnas paušino jau keli dalykai giliau nesuprantą rašėivos. Esto ir Latvijos profesorų Amerikoje leidžiamas anglų kalba Baltic Events

Apie ką čia jie taip rimtai kalbasi? - iš k. į d.: teisininkas ir SLA veikėjas Ant. Diržys, redaktorius Jonas Valaitis ir lietuvių jaunimo švietimo darbuotojas A. Masionis.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

apgailėstauja, kad užsieniečiai latvių ir estų studentai neturi panašių kursų savo tautų sostinėse, kurie giliau juos supažindintų su jų tėvų kalba ir kultūra. Profesorai mano, kad Lietuvoje lietuviai esą didesni nacionalistai, negu latviai ir estai savose respublikose. Lietuva, jų nuomone, esanti ir geresnėje ekonominėje būklėje. Tokiu būdu, profesorai patvirtina Vienybės žmonių seniai skelbiamą įsitikinimą, kad lietuviai Lietuvoje moka gyventi.

70 metų sukaktį minėdamas, savaitraštis Keleivis Bostone šitaip mato savo atvaizdą veidrodyje. "Šiandien išėivijoje, kone visų su visais kovų ir ginčų įkarštyje, kuri blaivia sąmonę temdo, Keleivis žengia platesniu tolerancijos keliu ir visuotinėje isterikoje skelbia blaivios galvos nuomonę. "Gražu, jei taip būtų! Redaktorius, tačiau, prižada: "Tegul Keleivis ir nėra visų mūsų tautiečių laikraštis, bet ateityje stengsis gyventi bendrais tautiniais rūpesčiais".

Liet. B-vės Pasaulio Lietuvoje paskelbtas šis sveikas politinis samprotavimas: "Kaip nemalonu bebūtų, bet reikia sutikti, kad besikeičianti Amerikos politika yra logiška besikeičiančių JAV ir Sovietijos santykių išdava. JAV turi savo valstybinius interesus, kurie nebūtinai sutampa su lietuvių tautos interesais. Norim, nenorim, atėjo laikas pasižiūrėti į tarptautinę padėtį ir pasidaryti naujų, konkrečios politinės veiklos planų".

Pastanga sudaryti tų naujų planų sušauktoje visų veiksmų bendroje konferencijoje Chicagoje pasibaigė, kaip įprasta, visų galų suirimu. Amerikos lietuviams, po senovei, sveikiausiu planu pasilieka St. Kairio "veidu į Lietuvą" ir prof. M. Biržiškos įsitikinimas, kad visą išlaisvinimo darbą atliks lietuviai Lietuvoje, su kuriais, pro visus plyšius, reikia palaikyti ir plėsti santykius.

Kad veiksniai santykių klausimu darė per 30 metų stambią klaidą, pripažįsta kitas Pasaulio Lietuvoje samprotavimas: "Galimybėms atsiradus ne tik nesiekėme artimesnių ryšių su lietuvišiais Lietuvoje, bet draudėme, sakydami, tai būtų bendradarbiavimas su okupantu. Tokiu būdu, negalėjome susidaryti net sistemingo žinių aruodo apie padėtį Lietuvoje".

Cleveland, Ohio State universiteto centre geg. 1-3 d. d. vyko Midwest Slavic konferencija, kurios pirmame posėdyje apie rytų Europos muziką Aldoną Stempuzis ir Andrius Kuprevičius davė paskaitą apie lietuvių dainas ir Lutoslawskio liaudies dainas pianinui. Šalia to, Andrius Kuprevičius ir Barbara Peterson nušvietė reikšmę Martinu sonatos fletai. Istorijos tegomis, latvis Andrew Ezergails kalbėjo apie Russian Provisional Government and the Latvians in 1917, o Kent State (Ohio) universiteto John Cadzow dėstė The Provisional Government and Lithuanians in 1917.

PERDAUG IŠSIPLEPĖJO

(Pabaiga iš 1 puslapio)

pranešė, kad tokios informacijos paskelbimas Drauge pakenkė Brazinskių reikalui ir Venezueloje Brazinskių nebelaukiama.

Labai gaila, kad PLB pirm. B. Nainys, kuris buvo ispėtas nieko neskelbti, kol Brazinskai neišlipo Venezueloje, kažkokiais sumetimais pasiskubino šią žinią paleisti į pasaulį.

Smerktinas ir Draugė neapdairumas, ar noras pasirodyti pirmesniu, nes tuo būdu užkirto kelią Brazinskams atvykti į Venezuelą."

New York-New Jersey-Connecticut klausytojams žinią apie Brazinskams galimybę ir Turkijos išvykti į Venesuelą buvo paskelbta gegužės Romo Kezio Laisvės Žiburio programoj. Dėl to pranešimo atitinkamų įstaigų taip pat buvo atkreiptas dėmesys. . .

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

BENDRUOMENĖS SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 4 d. Jaunimo centre įvyko gausus Lietuvių Bendruomenės Vidurio vakarų apygardos apylinkių atstovų suvažiavimas. Iš 12 apylinkių dalyvavo 113 atstovų ir 37 svečiai. Veiklos pranešimus padarė apygardos valdybos nariai ir apylinkių pirmininkai.

Visose apylinkėse veikla gyva ir naši, tik dviejose apylinkėse vyksta skaldymasis. Cicero ir Marquette Parko grupelė asmenų su dr. L. Danilevičium, A. S. Juškevičium ir kan. V. Lakapausku suskaldė L. B. įsteigdami naują reorganizuotą bendruomenę.

Suvažiavimo atstovai griežtai pasisakė prieš bendruomenės skaldytojus ir prieš Naujienose rašomus melus ir šmeižtus. L. B. darbuotojų Reorganizatoriai ne tik skaldo L. B., bet ir trukdė veiksmų konferencijai. Kam tarnauja L. B. skaldytojai? B-as

Dail. Vladas Vijeikis skoningai suredagavo leidinį apie Chicagoje balandžio 11-20 d. Čurlionio galeri-

joje vykusią dail. M. Dobužinskio kūrinių parodą. Leidinyje pateiktas platus dailininko gyvenimo, darbų ir kūrybos apibūdinimas, su 37 iliustracijom. Viso 32 psl. Išleido Skautininkų Ramevė.

MYKOLO KRUPAVIČIAUS MONOGRAFIJA

Petro Maldeikio parašyta Mykolo Krupavičiaus monografija atiduota spaustuvei. Dalis knygos teksto spaustuveje jau surinkta ir tikimasi, kad knyga išeis prieš prel. M. Krupavičiui paminklo pašventinimą šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje gegužės 26-Kapų dieną.

Tai yra išsamus veikalas apie prelatą Mykolą Krupavičių. Skaitytojas yra nuosekliai supažindinamas su veikla ir darbais šio žymaus lietuvių valstybininko, politiko, kunigo ir pasiaukojusio kovotojo už Lietuvos laisvę, Lietuvos valstybės atstatymą, lietuvių tautos teises ir tautiškumo išlaikymą išeivijoje. Prel. M. Krupavičius yra lietuvių krikščioniškosios demokratijos kūrėjas.

Monografija leidžia Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungai.

Šių metų Kaziuko mūgėje Chicagos Jaunimo Centre buvo nepaprastai daug publikos. Nuotraukoje - dalis svečių didžiojoje salėje. Ed. Šulaičio nuotr.

Grandinėlės koncertas Kent Universitete

Kent State universiteto Ethnic Heritage centras, balandžio 26 surengė Grandinėlės koncertą. Tikslas duoti finansinę pradžią lietuviškų studijų stipendijų fondui, supažindinti KSU vadovybę ir etninių studijų studentus su Grandinėlės lietuviškų sceninių šokių programa.

Dalyvavo KSU ekzek. viceprezidentas George Urban, Ethnic Heritage Centro Direktoriaus dr. John Cadzow su šeima, Arts and Sciences kolegijos viršininkas Dean Rudolf Butler ir jo asistentai, profesorai Janet Hoover ir James Lewis, Programs of Ethnic Studies Publications direktorius, dr. Lubomyr Wynar, lietuvių kilmės profesorius iš Akron universiteto dr. Al. Korsak ir etninėmis studijomis besidominčių profesorių bei studentų.

Buvo suorganizuota iš Pittsburgh, Pa. speciali ekskursija. Vadovė Marge Turner. Jie praleido visą dieną su dr. Cadzow, susipažindami su jo projektuojamomis lietuviškomis studijomis, lankė KSU bibliotekos lietuviškąjį skyrių. Dr. Korsak parodė skaidres iš savo kelionės po Lietuvą.

Organizuotai buvo atvykęs ir Akron, Ohio. Birutės draugijos klubas,

vadovaujamas Stanley Lucas. Buvo svečių ir iš kitur.

Grandinėlės vadovas Liudas Sargys. Jis apgalvotai parinko, skirtingos nuotaikos šokių, leido gabesniems šokėjams pasireikšti. Grojo Jono Pažemio kapela.

Po koncerto dr. ir Milda Lenkauskai KSU vadovybę, profesorius, svečius iš tolimesnių miestų ir visą Grandinėlę pakvietė į Brown Derby restoraną priėmimui.

TRUMPAI

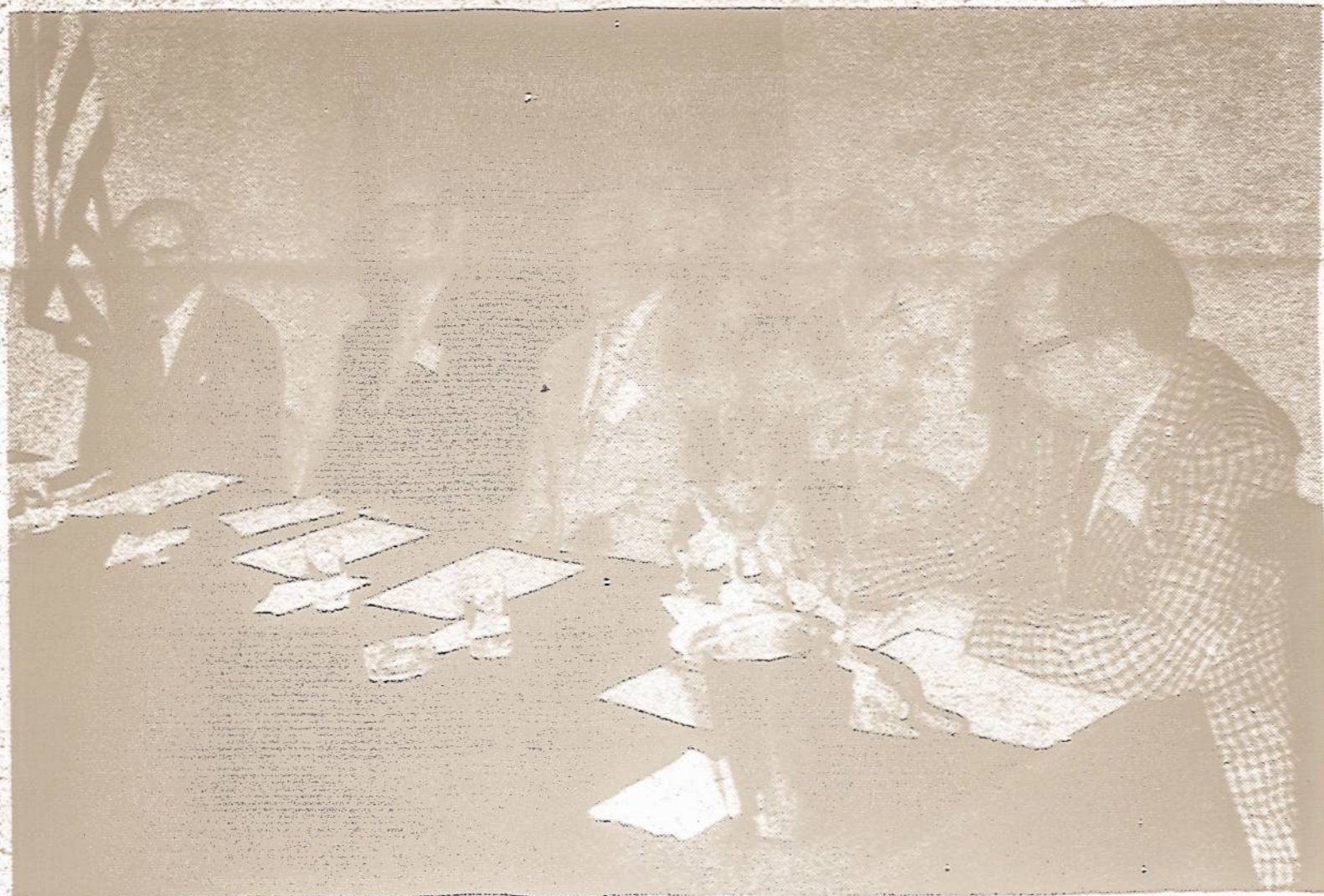
— Vytautas Bankaitis, Edinboro kolegijos (Pennsylvania) plaukimo rinktinės narys, rungtyniavo NCAA plaukimo pirmenybėse Clevelande ir 200 jardų krūtine nuotulyje užėmė šeštą vietą.

— Violeta ir Gloria Nešukaitytės bei Birutė Plučaitė - Kanados lietuvaivaitės - dalyvaus Amerikos atvirose stalo teniso pirmenybėse gegužės 22-26 dienomis Houston mieste, Texas.

Algirdas Gustaitis, Kalifornijoje gyvenąs gana produktyvus žurnalistas, dažnai mėgsta pulti į paniką ir kitus į ją panerti, dabar nori, kad Amerikos lietuviai pradėtų naują akciją gelbėti Brazinskams. Esą, jisai neseniai gavęs patikimą žinią iš Turkijos, kad tenai rusų agentai ruošiasi Praną ir Algirdą Brazinskus nužudyti. Brazinskai, kaip žinia, dabar gyvena Turkijoje politinių pabėgėlių stovykloje ir laukia vizos kur nors išvykti. Jų Amerika nenori įsileisti, nes ji yra iš principo pasmerkusi lėktuvų piratizmą.

Juozas Kaributas, dramos aktorius ir žurnalistas, iš Los Angeles, sugrįžo iš Argentinos, du mėnesius tenai viešėjęs ir aplankęs daugelyje miestų gyvenančius lietuvius. Be Argentinos, jis dar lankėsi Brazilijoje ir Urugvajuje. Kaributas prieš keletą metų yra lankęsis Lietuvoje, o po to važinėjęs po Azijos kraštus ir parašęs idomius išpūdžius, kurie išleisti atskira knyga "Aplink pasaulį".

Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

Lietuvių Bendruomenės vidurio vakarų suvažiavimo prezidentas.

Lietuvių Bendruomenės Vidurio vakarų suvažiavimo atstovai.

A. Gulbinsko nuotraukos

ATLANTO PAKRAŠČIO LB SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 10 d. New Yorke įvyko JAV LB Bostono, Connecticut, New Jersey, New Yorko ir Pietryčių apygardų ir šias apygardas sudarančių LB apylinkių pirmininkų ar jų atstovų sritinis suvažiavimas. Išklause pranešimus ir juos išdiskutavęs šiuos nutarimus:

1. Suvažiavimas priėmė ir jame dalyvaujančių 23 LB apylinkių atstovai pasirašė nutarimą JAV prezidentui, Valstybės sekretoriui, senato ir atstovų rūmų užsienių reikalų komitetų pirmininkam. Nutarimas protestuoja prieš sovietų pastangas įteisinti Hitlerio-Stalino slapto sandėrių vaisius - Baltijos valstybių užgrobigumą ir į Sov. Sąjungą įjungimą, ir reikalauja, kad JAV nesutiktų su jokia europinės saugumo-kooperavimo konferencijos formule, tiesiogiai ar dviprasmiškai įgalinančia Sov. Sąjungą laikyti Baltijos valstybių prievartinį inkorporavimą įteisintą, o atvirkščiai, kad JAV toj konferencijoje įsakmiai pabrėžtų Baltijos valstybių užgrobigumo nepripažinimo tęstinumą.

2. Suvažiavimas prašo visus Lietuvos vadavimo darbą dirbančius lietuvių veiksmus kuo rimčiausiu būdu ieškoti tarpusavio susikonsolidavimo ir visų išeivijos jėgų vieningo surikiavimo, sudarant bendrą viršūnę, bendrą informacijos centrą ir bendrą lėšų fondą. Suvažiavimas pritaria jungtiniam fondui specialiam šio meto uždaviniams Vliko žinioj.

3. Suvažiavimas, konstatavęs nedidelį spaudos vėjus atgarsį, šiuo atžvilgiu kreipia apylinkių dėmesį ateity daryti kiek galint paveiksmų spaudai platinti pastangų, kurių pasisekimą faktiškai parodė ir praeitas vėjus, kuri vykdant kai kurių apylinkių uolūs platintojai pasiekė gražių rezultatų ir jiems suvažiavimas reiškia padėką.

4. Suvažiavimas kreipia Bendruomenės apylinkių valdybų dėmesį į tautinio solidarumo įnašų išrinkimą, nes tautinio solidarumo įnašas yra lietuvių tautinės vienybės ir tautinio susiklausymo regimas ženklas ir ryšys. Kas tą ryšį nutraukia, tampa tarsi Bendruomenės medžio nudžiūvusi šaka. Apylinkių valdybos turi stengtis, kad tokių sausuolių apylinkėj pasitaikytų kuo mažiau.

5. Suvažiavimas kreipia apygardų valdybų dėmesį į reikalą gaivinti ir stiprinti tas LB apylinkes, kurios yra netekusios jėgų paveikiai reikštis tautinio darbo baruose.

6. Suvažiavimas pritaria ir dėkoja JAV LB krašto valdybai už kūrybingą aktyvumą.

7. Suvažiavimas laiko bendruomenės organizacijos demokratine sąranga būtina ir didžiai apgaili ir smerkia pasireiškiančias pastangas bei apraiškas, griauančias LB organizacijos demokratinės santvarkos pagrindus ir skaldančias JAV lietuvius. Suvažiavimas tas apraiškas smerkia kaip kenksmingas ne tik JAV LB organizacijai ir išeivijai, bet ir Lietuvos reikalui. Amerikos Lietuvių Tarybos vaidmenį JAV Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

lietuvių demoralizavimo veikime suvažiavimas didžiai apgailėstauja.

Suvažiavimo prezidiumas

Suvažiavimas priėmė šiuos nutarimus:

1. Apygardos suvažiavimas įpareigoja apygardos valdybą artimiausiu bendradarbiauti su apylinkių valdybomis, jas informuoti ir joms padėti bendruomeniniuose darbuose, stengiantis į bendrą darbą įtraukti daugiau apylinkėse gyvenančių lietuvių. Reikalui esant, iškilus naujiems specialiam uždaviniams, leidžiama kooptuoti apygardos valdybai atsakingus asmenis.

2. Suvažiavimas įgalioja apygardos valdybą kreiptis į lietuvių visuomenę ir pasmerkti neteisėtą JAV Lietuvių Bendruomenės vardo savinimąsi naujas organizacijas steigiant, kaip neteisėtas ir visuomenę klaidinančią veiksmą.

3. Suvažiavimas kreipiasi į Vidurio Vakarų apygardoj išrinktus LB tarybos narius ir prašo jų imtis iniciatyvos ieškoti būdų bei priemonių sustabdyti tuos veiksmus, kurie skaldo bei griaua mūsų visuomenės vieningumą. Apie tų pastangų rezultatus LB tarybos nariai painformuoja Vidurio Vakarų apygardos valdybą iki 1975 rugpiučio 15. Suvažiavimas prašo LB tarybos narį dr. Petrą Kisielių, kaip daugiausia balsų gavusį per tarybos rinkimus, kiek galima greičiau sukviesti visus Vidurio Vakarų apygardoj išrinktus LB tarybos narius pirmajam pasitarimui.

4. Suvažiavimas primygtinai prašo, kad bendrieji lietuvių išeivijos veiksmai pilnai informuotų visuomenę apie 1975 balandžio 12-13 Chicagoj įvykusią konferenciją, jos metu vykusius trukdimus ir konferencijos rezultatus. Visuomenė, kuri veiksmus finansuoja, turi teisę viską žinoti, o veiksmai turi pareiga visuomenę pilnai informuoti.

5. Suvažiavimas vertina jaunimo pastangas ruošiant III-į Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą ir už tai jam reiškia padėką. Lietuvių visuomenė yra prašoma savo lėšomis paremti kongreso darbus ir pačiam kongrese gausiai dalyvauti.

6. Suvažiavimas skatina visą apygardos jaunimą aktyviau jungtis į Lietuvių Bendruomenės veiklą.

7. Suvažiavimas kviečia akademinį lietuvių jaunimą gilinti savo lituanistines studijas Šiaurės Amerikos Lietuvių Jaunimo Sąjungos ruošiamoj lituanistinėj stovykloj, kuri įvyks 1975 rugpiučio mėnesį prie Kent, Ohio.

8. Suvažiavimas prašo JAV LB tarybą išryškinti Lietuvių Bendruomenės nario sąvoką.

9. Suvažiavimas priėmė ilgesnį nutarimą anglų kalba, liečiantį Šv. Kazimiero kapinių reikalus. Nutarimas pasiūstas Chicago katalikų arkivyskupijos valdytojui kardinolui Cody.

Visi nutarimai priimti vieningai, išskyrus 8-tąjį nutarimą, prieš kurį balsavo 3 atstovai.

Clevelando skautininkų dr-vė su nauja vadove S. M. Kizienė [sėdi trečia iš kairės].
J. Bacevičiaus nuotr.

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

Spausdiname ištraukas iš dviejų laiškų, kuriuos vienas Vienybės, skaitytojas prieš kiek laiko yra gavęs iš Lietuvos. Abu jie rašyti moterų. Abi patriotės, katalikės, apie 45-55 m. amžiaus.

"Pirmoji rašo: Pas mus Lietuvoje dabar be galo gražu, pavasaris, žydi sodai. Tiesiog pasaka, kokie gražūs žiedai, bitutės dūzgia, saulutė šviečia, rodo, nieko nesinori tik sėdėti žydinčiam sode ir viską pamiršti. . . . Visą žiemą pragulėjau ligoninėje. . . . Daug pinigų išleidome, dėl mano ligos pasidarėme skolos. . . .

Rašote, kad turtingas tas, kas širdį gerą turi. Taip, žodžiai gražūs, bet gyvenime tai niekas nevertina. Dabar ne tas amžius, kad tuo būtum sotus. Nieks nežiūri į tavo širdį, ar ji gera ar ne. Visi stengiasi daugiau išigyti, praturtėti. Mes žinome ir iš istorijos, kad visą laiką žmonės kovojo dėl gėšnio gyvenimo, ne tik dėl duonos kąsnio, bet norėjo ir pyrago. Taip buvo ir bus, nes viskas eina pirmyn, ne atgal. Savo sielos gerumu gali pasidžiaugti tik šeimos rate, o ne už jos ribų. Visuomenėje, jeigu tu esi neturtingas, tu esi mažai vertinamas.

Galiu įrodyti šiuo pavyzdžiu. Naujus Metus sutikome restorane. Aš apsirengiau labai paprastai, kukliai. Tačiau kaip nusivyliau. . . . Beveik visos moterys buvo pasipuošusios brangiomis, užsienietiškomis suknelėmis, elektros šviesoje tik švitėjo, blizgėjo įvairiomis spalvomis. Jos buvo laimingos, nes gražiai atrodė, nieko nesivaržė. Vakaro žvaigždės buvo tik jos, o mes, kukliai apsirengusios, stovėjome nuošaly ir liūdnu žvilgsniu stebėjome "žvaigždes". Visai niekas nekreipė dėmesio į mus, kad mes turėjome gerą širdį ir sielą. . . .

Aš turiu visą mėnesį dirbti, kad nusipirkčiau tokia suknią. Grįžus iš sutikimo, nutariau paprašyti gražios suknios, kad ir aš galėčiau "švytėti", kaip kitos. . . .

Duktė sėkmingai baigė aštuonias klases. Kadangi gerai mokėsi, tai egzaminų nereikėjo laikyti.

Šių minčių autorė - gimnazija baigusi.

O štai antro laiško ištraukos: Apsidžiaugiau, kad jus, dažniausiai materialiniais reikalais susižavėjusius, bet mūsų mielas Daunoras savo daina išjudino. Ir jūs tokius sūnus gimdykit! Nemaža mes turime žymių meninių jėgų tėvynėje. Ir vokalinio meno meistrų nemaža. Puikus tenoras yra Noreika. . . . Yra žymių solisčių ir moterų: Saulevičiūtė, Čiudakova (dabar jau mirusi. Red.), Ambrazaitytė ir kt. Jūsų Sukyte, Barą kartais išgirstame.

Mūsų šalyje sudarytos visos sąlygos meninėms jėgoms augti. O jūs mūsų akyse tikri vargšai, partijų rietenosė paskendę, pardavę savo tėvynę, savo vaikų ateitį "Dėl trupinio duonos, gardaus valgo šaukšto". Viešai šaukėt už tėvynę, už kilnias socialistines idėjas, o kada socializmo saulė nušvito, kada tėvynei darbo jėgos ypatingai reikalingos, būdami pačiame jėgų stiprumo, palikote tėvynę, negrįžote į ją. Savo jaunystę, idėjas sutrypėte, pasiryžote svetimos šalies fabrikantui vergauti, prieš bosą drebėti. Dauguma inteligentų išeivijoje tapote tik fizinio darbo eiliniai darbininkais (stebėtis tenka), kai tuo tarpu savo tėvynėje būtumėte turėję sąlygas kopti mokslo, meno aukštybėsna. . . . Ar vaikai bei anūkai atpirks tėvų kaltes, jeigu jie jau, gal būt, gražiosios savo tėvų kalbos nebemoka".

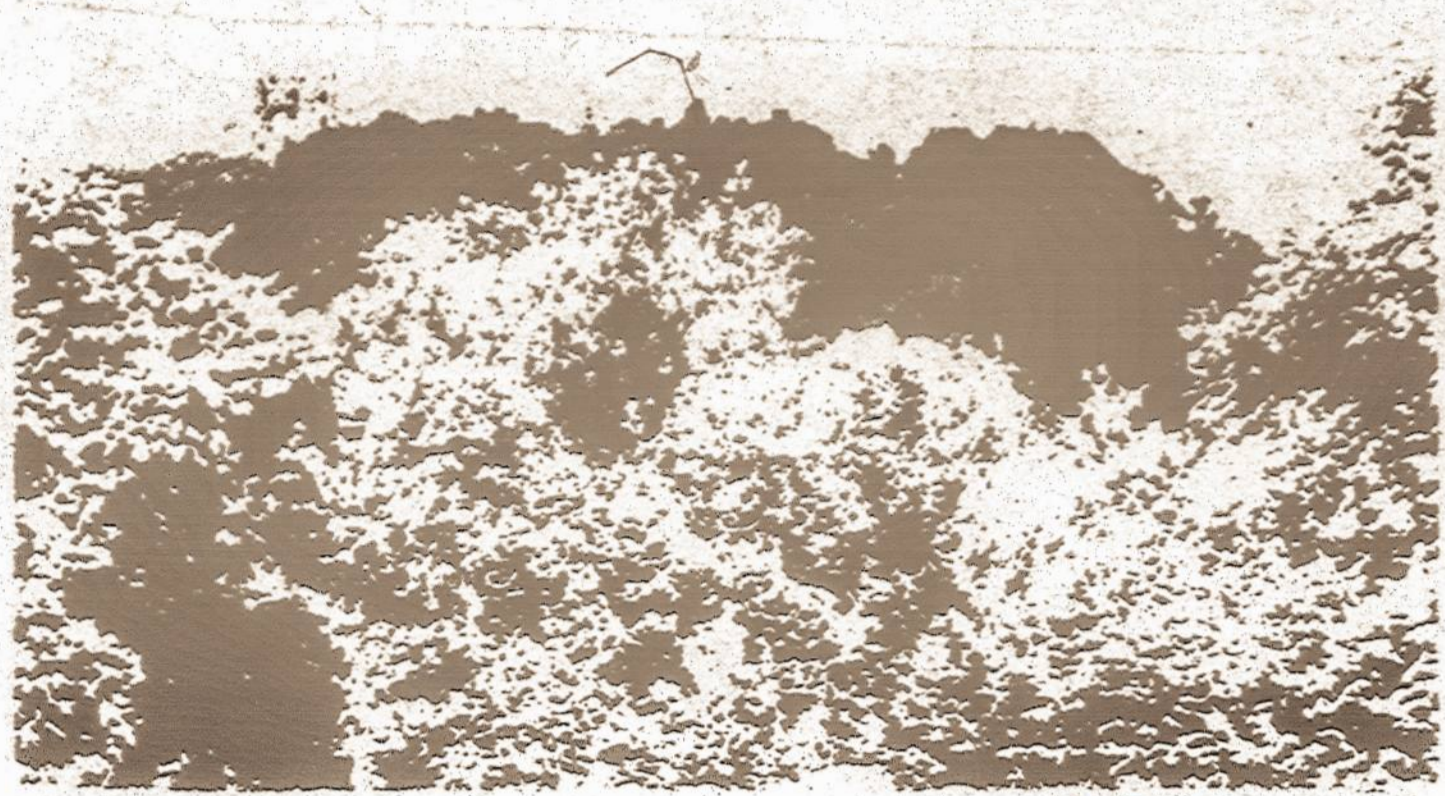
Nors abu laišakai skirtingo tono, bet abu duoda daug medžiagos pagalvoti ir padiskutuoti.

Alseikaitės-Gimbutienės knyga. Masinio išpardavimo knygynas - Marlboro Books, Inc., 205 Moonachie Rd., Moonachie, N. J. 07074 - skelbia 60% nuolaida parduodas didelio populiarumo susilaukusią lietuvių mokslininkės prof. dr. Marrijos Alseikaitės-Gimbutienės veikalą "The Slavs". Vietoj \$10.00 - tik \$3.98. Užsisakant nurodyti katalogo numerį 5868.

Maskvos Lomonosovo Universitete paskaitą apie M. K. Čiurlionio kūrybos ištakas skaitė filosofijos fakulteto estetikos katedros aspirantas A. Andrijauskas.

Antanas Miškinis

Kalnas

J. Kunčiaus nuotr.

Pasipylę miškelius
Pavasario paukščiai čirena, ūbauja...

Kaipgi šiųjų krantų nemylėti?

Užsidega saulė rytų pakrašty,
Upės, upelės pasveikinti miestą skuba:
— O jūs, Vilniaus kalneliai smėlėti,
Naujais rūmais baltai papuošti!

Kalnas dunkso, lyg žvalgosi išdidžiai,
Kaip žvalgės kadaise, tur būt, karvedžiai,
Kalną gintis, ne pulti, įgalinę.

Pasikalbėkim, kalnel!

— Ar visą šį miestą dabar pamatai?
Ne visą, ne visą —
Išsiplėtė jis ir išėjo;
Bet menu, kas paliko žemai
Po namais,
Apačioj, po senamiesčio pamatais,
Kiek įvykių, nuotykių
Tarp barokų ir gotikų,
Kas ties bokštais, po skliautais, ties tiltais
Istorijos dulkėm užpilta.

Jos, tos istorijos,
Norais
Keliai susikirsdavo iš rytų ir iš vakarų —
Pro čia daugel praėjo karų bei marų,
Sukilimų, procesijų, maištų...

Nei upės, nei dienos negaišta,
Bėga teka, nelaukdamos keičiasi.

Ir žmonių kartų kartos praėjo be skaičiaus —
Karalienės, didikai,
Vaidilos, šventikai,
Dvariškiai, dvasiškiai,
Bajorai, prasčiokai, bernai,
Prekijai, vienuoliai, tarnai,
Mokslinčiai, poetai, garsėję plačiai,
Kareiviai, tvirtovės prilaikę pečiais.

Aš viską menu —
Vyrus mokslų, menų
Ir maištautojų kraują ant grindinio akmenų.

Tarp kilnumo ir smurto
Daug čia buvo sukrauta, sukurta.

Nakčia, tartum šmėsčioja mano pakojęj
Visi, kurie miestui šitajam save paaukojo —
Išaukštinti, pasmerkti, pakarti,
Nuo bažnyčios šventos atskirti...

Menu — augo, griuvo, vėl statėsi pilys;
Aš, kalnas, čionai amžinai —
Prieistorijoj dar milžinai
Mane kepurėm supylė.

Komp. V. Bagdono antroji sonata smuikui ir altui

Gražia muzikos naujiena tapo Valentino Bagdono Pirmoji sonata smuikui ir altui (1970). Iki tol Lietuvoje nenaudotas koncertinis styginių instrumentų dueto žanras svariai praturtino kamerinę muziką. Kūrinyje V. Bagdonas nevengia šimtamečių smuiko ir alto dueto tradicijų. Tai rodo sonatinio ciklo formavimas, dalių pavadinimai (Preliudija, Fuga, Kantilena ir Tokatina). Būdingas kompozitoriaus kūrybai emocionalumas, betarpiškumas, pasireiškia gyva muzikine kalba: nuo lengvo humoro prieinama iki grotesko, aktyvius ritmus keičia daininga kantilena.

Puikiai pažindamas styginių instrumentų galimybes, autorius glaudžiai susieja smuiko ir alto partijas, detalizuoja jas, taupiai, bet ir išradingai naudoja išraiškos priemones. (Pirmąją sonatą yra išleidęs sąjunginės leidyklos "Sovetskij kompozitor" Leningrado skyrius).

Antrąją sonatą smuikui ir altui nuo pirmosios skiria ketveri metai. Brandinant Antrosios sonatos idėją, gimė daugelis kitų kūrinių ("Poema" moterų chorui ir vargonams, "Vilniaus akvarelės" simfoniniam orkestrui, "Dvi akvarelės" fortepijonų duetui, "Fantazija" altui ir fortepijonui, pjesės smuikui ir kt.). Tai rodo, kad kūryba V. Bagdonui nėra momento nuotaikų fiksavimas, bet savitas ir sudėtingas aktas. Svarbus vaidmuo tenka menininko patyrimui ir intelektui, bet dar svarbesnis - emocijai.

Antrajai sonatai smuikui ir altui

būdingas vidinis sukauptumas ir dramatiškumas. Toks skirtingų emocinio turinio ypatybių lydinys sukelia gilaus ir kartu skausmingo išsiskyrimo išpūdį. Dviem žodžiais tarus, tai - problemų sprendimas. Dėl šių ypatybių Sonata asocijuojasi su B. Bartoko ir D. Šostakovičiaus kūrinių styginių kvartetui.

Sonata yra trijų dalių (Andante, Lento funebre, Allegro vivace). Jas jungia nuosekli minties tekmė, vedanti į užbaigtos akordus.

Pagal tradiciją pirmoji dalis yra sonatinė, kur gretinama tezė ir antitezė. Pagrindinį dramatinį ir kartu skausmingo susimąstymo krūvį turi lėtoji dalis. Joje galima rasti momentų, kurių nuotaika labai artima raudoms. (Giminytės su lietuvių liaudies muzika yra ir kitose Sonatos dalyse.) Savotiška šioje Sonatoje yra tai, jog trečioji dalis turi dvilypę funkciją - yra ir scherzo, ir finalas. Kūrinyje pasireiškia viena pačių ryškiausių XX a. meno tendencijų - lakoniškumas. Autorius nesistengia užimti kuo daugiau ploto, imponuoti kūrinių apimtimi.

Atskirai reikia paminėti kompozitoriaus faktūrinius atradimus. Lėtosios dalies viduriniame apizode raudos intonacijų išraiška vykusiai padidinama kaire ranka pizicato grojamais laisvų stygų akordais. Trečiosios dalies vidurinėje padalijoje perėjimas į aukštąjį instrumentų registrą pratęsiamas griežimu šia pus tūtelio - taip panaudojamas visas instrumentų diapazonas ir sudaromas iškilimo į labai aukštas erdves išpūdis.

Philadelphietis dail. Petras Vaškys Kultūros židinyje Brooklyne turėjo savo kūrinių parodą, kurioje jis buvo išstatęs įdomios keramikos. Ši žvakidė ir vazelės puošė tos parodos katalogo viršelį. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

LIETUVIAI, GYVENA TARYBŲ SAJUNGOS RESPUBLIKOSE

Sajunginio gyventojų surašymo duomenimis, Tarybų Sąjungoje gyvena 2,664,944 lietuviai. Absoliuti jų dauguma — 2,506,751, arba 94,1%, gyvena Lietuvoje. Kitose sąjunginėse respublikose yra 158,193, arba 5,9%, visų Tar. S-gos lietuvių. Atskirose sąjunginėse respublikose gyvena lietuvių:

1. Rusijos 76,718
2. Latvijos 40,589
3. Kazachijos ... 14,715
4. Ukrainos 10,715
5. Baltarusijos .. 8,092
6. Estijos 2,356
7. Uzbekijos 1,369
8. Azerbaidžano . 1,349
9. Gruzijos 822
10. Moldavijos ... 615
11. Tadžikijos 467
12. Kirgizijos 375
13. Turkmenijos .. 283
14. Armenijos 249

Kitose respublikose, sąjunginėse respublikose lietuviai sudaro nedidelį gyventojų procentą. Dažniausiai jie išsisklaidę po daugelį miestų ir kaimų.

Rusijos Federacijoje gyvenantys lietuviai pasklidę po visą didžiulę teritoriją. Daugiausia - 23,4 tūkst. - gyvena gretimoje Karaliaučiaus, dabar Kaliningrado srityje. Kituose administraciniuose Rusijos Federacijos vienetuose kur kas mažiau: Komijų - 5,4 tūkst., Leningrado mieste ir srityje - 4,3 tūkst., Maskvoje - 3,1 tūkst., Karelijoj - 1,9 tūkst.

Rusijos Federacijoje gyvenančių lietuvių 61% vyrai, 39% moterys. Didesnioji jų dalis (65%) gyvena miestuose. Miestuose vyrų beveik dvigubai daugiau, negu moterų.

Rusijos Federacijoje gyvenančių lietuvių 71% gimtąja kalba laiko lietuvių kalbą; 74% vyrų ir 66% moterų, 68% miesto ir 78% kaimo gyventojų. Kiti gimtąja kalba laiko rusų kalbą.

Kaliningrado srityje lietuviai sudaro 3,1% visų gyventojų ir pagal gyventojų skaičių buvo ketvirtoje vietoje po rusų, baltarusių ir ukrainų.

Į Karaliaučiaus-Kaliningrado sritį lietuviai atsikėlė pokario metais ir ten jų pastoviai gausėja, ypač gretimuose su Lietuva miestuose ir rajonuose. Didesnioji jų dalis (57%) gyvena kaimuose. 81% srities lietuvių gimtąja kalba laiko lietuvių kalbą, 89% ją moka.

Latvijoje lietuviai gyvena nuo seno. Yra žinių, kad jau XIII a. jų gyventa Rygoje ir kitose vietose. Daug lietuvių į sparčiai pramonėjančius Latvijos miestus, ypač Rygą, atsikėlė XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje. 1897 m. vien Rygoje gyveno 6,4 tūkst. žmonių, kurie savo gimtąja kalba laikė lietuvių kalbą. 1913 m. Rygoje jau gyveno 35,2 tūkst. lietuvių.

1970 m. lietuviai sudarė 1,7% visų Latvijos gyventojų. Miestuose Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

gyveno 17,1 tūkst. (vien Rygoje - 6,7 tūkst.), kaimuose - 23,5 tūkst. Kaimuose daugiausia lietuvių yra pietinėje Latvijoje, arčiau Lietuvos sienos. Pastaraisiais metais lietuvių Latvijoje pastoviai gausėja. Vyrų ir moterų skaičius apylygis tiek miestuose, tiek ir kaimuose. 79% Latvijoje gyvenančių lietuvių gimtąja kalba laiko lietuvių kalbą, 14% - latvių, 6% - rusų; lietuvių kalbą moka iš viso 84% lietuvių.

Kazachijoj gyvenantys lietuviai tesudaro vos 0,1% visų gyventojų. Miestuose jų gyvena 64%, kaimuose - 36%, vyrų - 61%, moterų - 39%. 70% Kazachijos lietuvių gimtąja kalba laiko lietuvių kalbą, 75% ją moka.

Ukrainoj gyvenančių lietuvių 64% buvo vyrų ir 36% moterų. Ukrainos lietuviai labiausiai susitelkę miestuose (85%). Gimtąja kalba laiko lietuvių kalbą 53%, rusų - 42%, ukrainų - 4%; lietuvių kalbą moka 66% lietuvių.

Baltarusijos lietuvių didesnė dalis gyvena kaime (59%). 52%, arba 4,2 tūkst., Baltarusijos lietuvių susitelkę Gardino srityje. Daugiausia lietuviškų kaimų yra Varenavo ir Astravo rajonuose. Vyrų Baltarusijos lietuvių tarpe sudaro 54%, moterys - 46%. Miestuose vyrų 60%, o kaime vyrų ir moterų gimtąja kalba laiko 69%: rusų - 16%, baltarusių - 14% lietuvių; lietuvių kalbą moka iš viso 78% lietuvių.

Estijoje gyvenantys lietuviai daugiausia gyvena miestuose (82%), daugiau kaip trečdalis - Taline. Vyrų - 57%, moterų - 43%. Gimtąja kalba lietuvių kalbą laiko 74%, rusų - 21%, estų - 4%; lietuvių kalbą moka iš viso 81% lietuvių.

Visus už Lietuvos ribų Tarybų Sąjungoje gyvenančius lietuvius sąlyginai galima suskirstyti į dvi grupes: gyvenančius gretimose respublikose ir tolimesnėse. Pirmajai grupei priklauso lietuviai, gyvenan-

Panevėžio rajone, Sujetuose [s. Nėries kolūkis], neseniai atidengtas paminklinis akmuo Salomėjai Nėčiai. Paminklo autorius - liaudies skulptorius panevėžietis S. Budzilauskas. Atidengimo ceremonijoje kalbėjo svečiai [dalyvavo ir poetas A. Žukauskas], jauna poetė D. Pranskietytė skaitė S. Nėries eilėraščius. Naujamiesčio vidurinės mokyklos moksleiviai parodė literatūrinį montażą. L. Grubinsko nuotr.

tys Karaliaučiaus-Kaliningrado srityje, Baltarusijos ir Latvijos respublikose srityje, Baltarusijos ir Latvijos respublikose. Pastarieji sudaro beveik pusę (46%) visų kitose respublikose gyvenančių lietuvių. Tolimesnėse respublikose gyvenantys lietuviai labiau susitelkę miestuose.

Geografas A. Stanaitis

Tar. S-gos duomenimis 1975 okup. Lietuvos kaime dirba 45,000 traktorių ir 65,000 traktorininkų, taip pat arti 20,000 kombainų.

Vilniaus respublikinėje klinikinėje ligoninėje Raudonasis kryžius įvyko iškilmingas žymaus gydytojo, mokslininko ir kultūros veikėjo Petro Avizonio gimimo 100-ųjų metų minėjimas. Pranešimą apie P. Avizonio gyvenimą ir veiklą skaitė rašytojas J. Skliutauskas.

Vilniuje, filharmonijos salėje, koncertą surengė Lenkijos radijo ir televizijos didysis simfoninis orkestras, vadovaujamas vyriausiojo dirigento J. Maksimiuko. Svečiai atliko klasikinės ir tarybinės muzikos.

Varenos rajono "Nemuno" kolūkio mechanizatoriai sėja vasarą.

G. Svitojaus nuotrauka

THE ENGLISH VIENYBĖ

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

ANTANAS VENCLOVA

Continued from issue No. 7

Would that not be the most simple and right key to the understanding of the 'secrets' of Čiurlionis's art? Look at my canvases, he seems to be telling us, with the eye of a simpleman of the people, one who hasn't yet forgotten the fairytales, legends and songs of his country, who regards nature as something alive, animated and fantastic, and who even is not always able to tell reality from fantasy. It will be easy then to understand that in "Creation of the World" there really is no Biblical mysticism, but that it represents the victory of life and light over chaos and darkness, that it depicts the wonderful happiness which the infinite variety of nature holds in store for man: it will not be difficult to understand then the meaning of "The Thought", and "The Ship" in which the phenomena of nature and human life are closely interwoven - the rays of light and the clouds merge with human silhouettes and it is difficult to separate them from each other. It will also be easy to understand his radiant "Friendship" and the life-asserting power, fragility and warmth of his cycles "Spring" and "Summer". We shall be unable to tear our eyes away from his "Flowers", where in the dusk of the approaching evening the white blossoms of the water-lilies look so alive floating on the surface of the lake. We shall see the beauty of his "Winter" cycle where fantastic flowers and icicles tend to form an abstract décor and at the same time vividly remind us of a true Lithuanian winter. His canvases, "Signs of the Zodiac", in a wonderfully musical way will reveal to us not only signs of cosmic phenomena but will subtly convey the scents of our meadows where "The Virgin" stands under the starry sky, the exploit of the legendary hero ("The Archer"), the bull who has come out into the fields at sunset ("The Bull"), the unforgettable magic of the Baltic sea ("Fishes") and the generous fairy-tale king from whose palm there trickles the silver ribbon of a future river ("The Water Bearer").

In his "Sonata of the Sun" the artist expresses his thoughts - a result of his painstaking studies of astronomy - about the beginning of the universe: from the chaos emerge suns and planets ("Allegro"); on the earth warmed by the rays of the sun life is born, life that attains wonderful beauty ("Andante"); trees, flowers, and fantastic bridges appear ("Scherzo"); and, after the whole cycle is completed, life becomes extinct again - in the "Finale", sinister and dark.

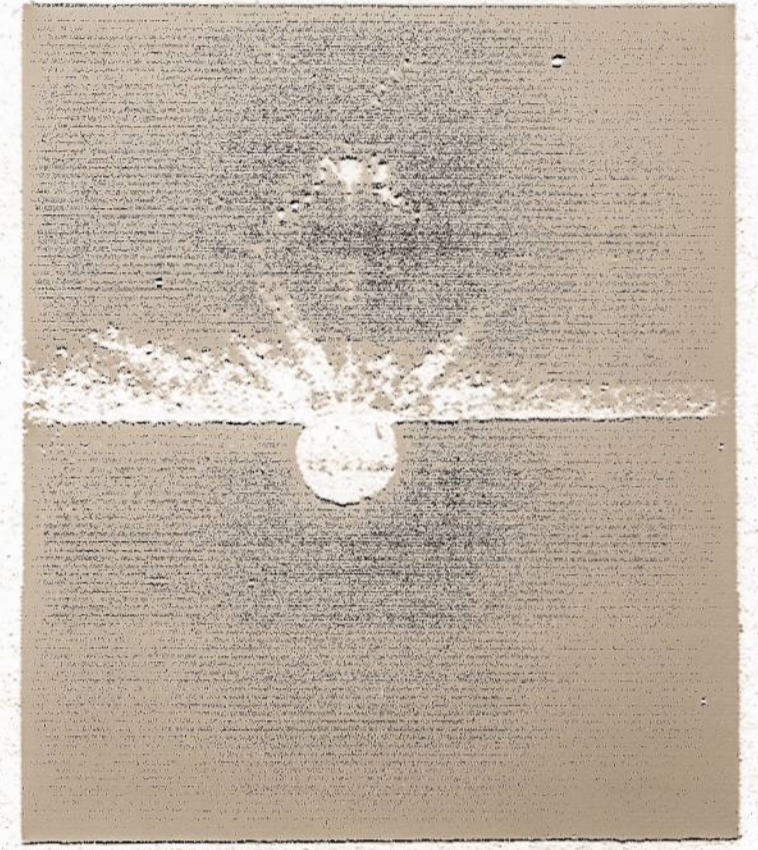
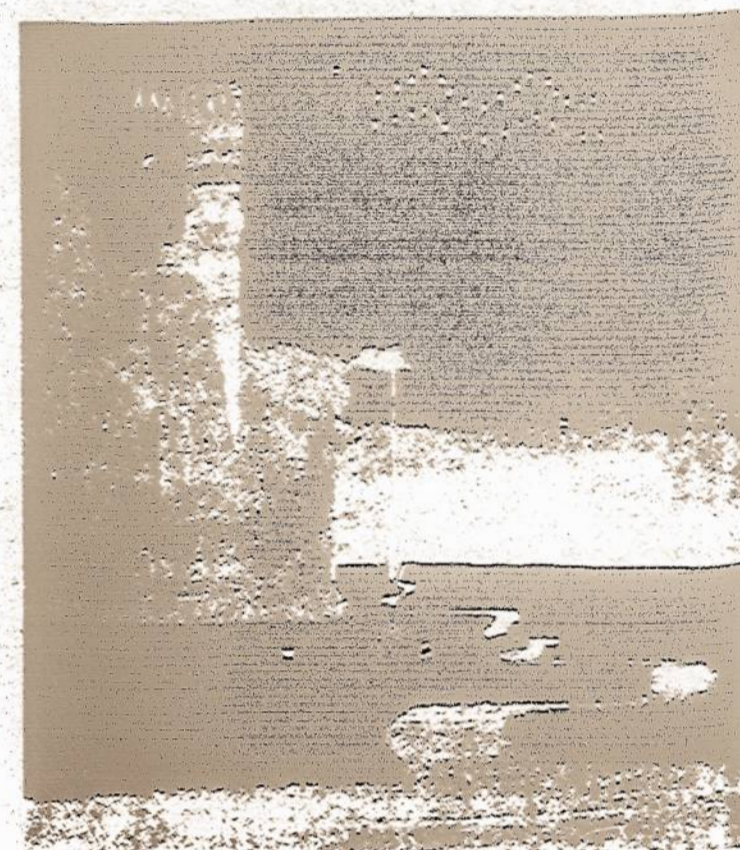
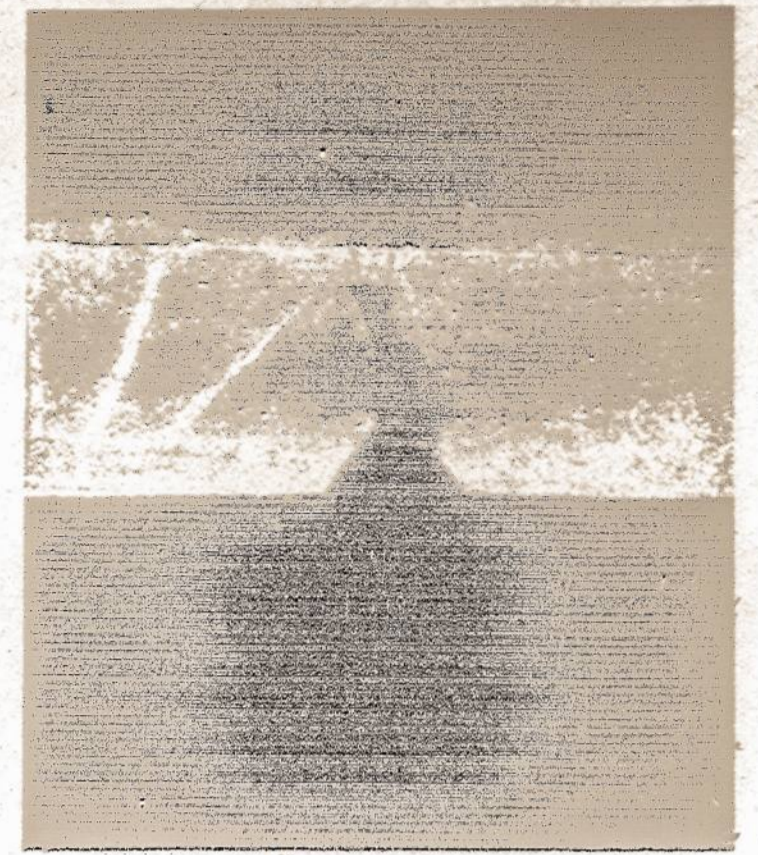
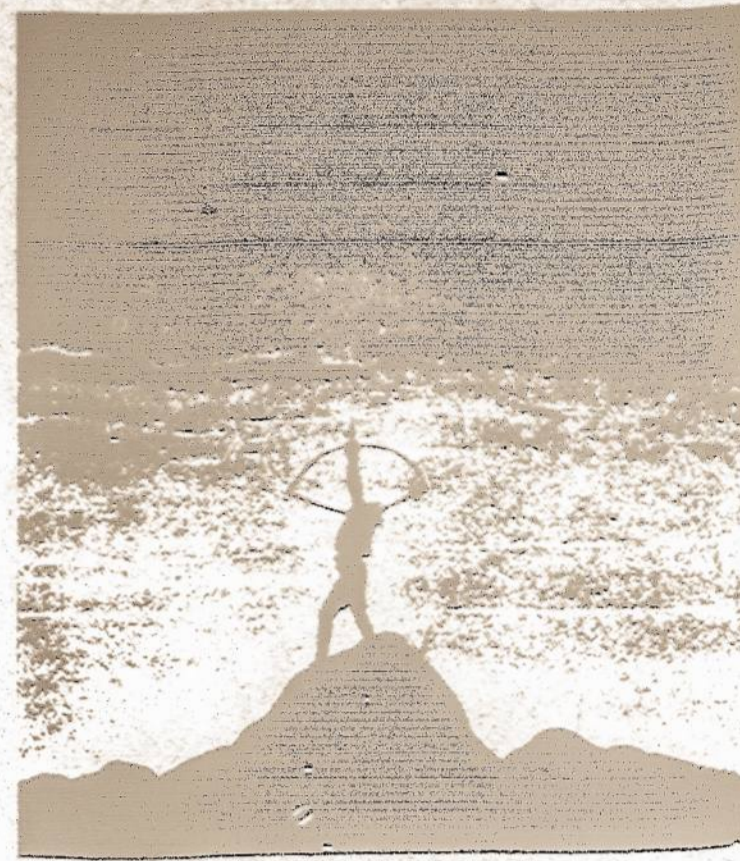
One cannot help being thrilled by his sun-drenched "Sonata of the Spring" filled with perpetual movement, which is expressed through the incessant flapping of fantastic wings ("Andante") the young, tall, trees burning like candles and the branches of strange plants among which fleet-winged birds glide ("Scherzo").

"Fairy-Tale of Kings", "The Offering", "Paradise", "Fairy-Tale of Castle", "The Altar" and similar works seem to have been born of our Lithuanian folk-legends about a magic land of beauty and happiness. Much of that beauty is conveyed by the artist in his "Offering" where at the foot of a fantastic stairway, on a platform of stars stands an angel, his great wings outspread, who blesses the incense rising from the altar in the valley, from the world of human habitation. This canvas is exquisitely decorative. No less striking is his "Paradise": at the edge of great waters which reflects fantastic clouds and fantastic birds some angels pluck flowers in the meadow while others descend from a broad white stairway.

Perhaps it was our Lithuanian fairy-tales, or the study of the religion and legends of India that gave birth to the "Sonata of the Serpent" which amounts to dark, sinister, obscure visions. In this work, true enough, there is neither light nor joy which so richly fill the others. This cycle breathes a sombre, depressing mood and it seems that in the subconsciousness of the artist this gigantic serpent is the sole master of a sombre universe. This cold, terrible mood permeated certain other works of the artist, especially his paintings from "The Funeral" cycle, which are filled with grief, sorrow and despair. The coffin swaying on the shoulders of ghost-like people; landscapes with bare trees, and water that gleams menacingly beyond the ghost-like cypresses; the funeral procession headed for the mountains along the edge of an abyss; death with his scythe, and a lone mourning woman in front of the closed windows of a bereaved home - all this is filled with horror - the touch of death, as though taken straight from the stories by Edgar Allan Poe.

Similar moods prevail in the cycle "The Storm" in which the victory of the dark forces is expressed in the image of a broken cross, and "The Vision" which also bears the imprint of dark symbolism. Happily, these are not typical of the work of the artist, for most of his work is emphatically life asserting, and contains much light, happiness, joy, and true beauty - a beauty that is serene and tranquil and almost never presented in the crude form of a clamorous poster, in other words just like the calm and serene beauty of Lithuania's nature.

To be concluded in next issue

M. Čiurlionis. The Cycle of the Zodiac: the Archer, Capricorn, Aquarius, The Fishes.

Dr. Antanas Razma Receives Award

Dr. Antanas Razma, accepts "Man of the Year" award from Casimir Oksas, Chairman of the Lithuanian League of Illinois.

The Lithuanian American Republican League of Illinois held its Fifth Annual Awards Banquet on April 5 in Chicago at the Lithuanian Youth Center.

The members of the League, under the chairmanship of Mr. Casimir Oksas, presented their "Man of the Year" award to Dr. Antanas Razma of Joliet, Illinois. The award was for his leadership in the organization and development of the Lithuanian Foundation, which supports a large variety of Lithuanian cultural, educational and research programs.

Antoinette Kazanauskas was also honored with a "Life Member" award for her long-time participation in Republican Party activities and in numerous campaigns for Republican candidates.

Special guests at the banquet included John F. Kimbark, Town Cler of Cicero; Col. Julian Niemczyk, Director of the Heritage Division of the RNC, and Joan Anderson, Metropolitan Sanitary District Trustee.

Norwegians To Mark 150 Years In U.S.

The Norwegians who have settled in the United States are having an anniversary of their own - but a Sesquicentennial rather than a Bicentennial.

Organized Norwegian immigration to the United States began 150 years ago when the sloop "Restauration" left Stavanger on July 4, 1825, with 53 immigrants on board.

These immigrants became known as "The Sloopers". Today, their descendants are organized in a "Slooper Society" and will play a role in official Sesquicentennial celebrations in Illinois.

During the 100 years following the arrival of the good ship "Restauration", some 800,000 Norwegians sailed directly to the United States; and unknown number arrived through Canada. Some had

Continued on page 9

Vienybė, May 16, 1975

Ex-CIA Spy Weds Chinese Girl

New Haven, Ct. - Former CIA spy John Downey-Daunys, who spent more than 20 years as a prisoner in Red China, was married May 3 in a chapel on the Yale campus to a pretty scientist who, ironically, is a native of China.

Downey and the former Audrey Lee exchanged vows at a private ceremony in St. Thomas More Chapel, and though reporters knew of the wedding in advance, none was allowed inside the chapel to watch the rite.

When the couple came out into the sunlight, they smiled, warmly at the newsmen, but said nothing as they went on their way.

Downey, who is 44, is now a law student at Harvard, but family sources said he met Miss Lee when he was attending Yale in 1973, soon after the Red Chinese yielded to the pleas of his ailing mother and the then President Nixon and freed him from a life sentence. The new Mrs. Downey-Daunienė is a research associate in molecular biophysics and biochemistry at Yale.

Downey-Daunys whose home is in New Britain, Ct. graduated from Yale in 1951 and joined the CIA soon afterward. He was stationed in Korea in 1952, and was aboard a plane that was shot down over Communist China. Also aboard the plane was Richard G. Fectau of Lynn.

Fectau was sentenced to 20 years in prison and Downey was

sentenced to life. Fectau was freed shortly before Christmas, 1971, after serving 19 years.

Although the Red Chinese insisted both men were on a spy mission when their plane was downed, the U. S. for years refused to give credence to that accusation.

For many years beginning in 1958 Downey's mother, Mrs. Mary V. Downey-Daunienė 77, made regular journeys to Peking to visit him. But there was no hope held for his release until after Nixon declared in early 1973 that Downey had been working for the CIA.

Downey was released on March 11 of that year, and was sped back to Connecticut. But his mother, who had worked and prayed for his release for so many years, did not know of his freedom.

When the prison gates swung open for her son, Mrs. Downey-Daunienė was a patient at a New Britain hospital, in a semi-coma after suffering a shock. She is now being cared for in a Connecticut nursing home.

John Downey-Daunys, former CIA agent, smiles as he arrives in New Britain, Conn. Downey-Daunys was imprisoned for more than 20 years in the People's Republic of China after his plane was shot down over China in 1952.

US EASES POLICY ON BALTIC STATES

The United States, through its consulate in Leningrad, is diluting a 35-year-old policy of refusing to recognize the incorporation of Lithuania, Latvia and Estonia into the Soviet Union.

Western diplomats here feel that there is a gradual but unmistakable American movement toward de facto, if not formal, recognition of the Soviet Baltic republics, which were placed under Moscow's rule in 1940. Since the United States consulate opened here 22 months ago, the diplomats note, American contacts with political, economic and cultural officials in the Baltic republics have significantly increased.

The American consul general, Joseph W. Neuber, said in an interview that United States policy of nonrecognition had not changed. But he acknowledged that in effect he was now the United States ambassador to the three republics. Since he became consul general eight months ago, Mr. Neuber has visited each of the Baltic capitals - Vilnius in Lithuania, Riga in Latvia, and Tallinn in Estonia - which fall within his consular district.

Americans of Baltic origin have expressed concern that the United States is drifting away from its policy of non-recognition. Acting on their behalf, Representative Edward J. Derwinski, Republican of Illinois, recently received a letter from Kempton B. Jenkins, a Deputy Assistant Secretary of State, affirming United States policy.

Mr. Neuber adheres to American policy protocol by not making direct contacts with the highest party and government officials in the Baltic republics, but he has met with their deputies.

"I am pleased," Mr. Neuber said, "that these three cities fall within the consular district and that our relations with their officials are developing quite well." The consul general said the Baltic republics were a major part of his job. The consulate, rather than the embassy in Moscow, has responsibility for reporting on the Baltic region to the State Department.

EXCHANGES ARE INCREASING

The American nonrecognition policy, diplomats feel, is also being weakened by increasing Baltic-American contacts in culture and education. A number of American performing groups have visited the Baltic republics.

Preliminary discussions are under way to bring American educators to Baltic universities to teach English. There are no American exchange students now in the Baltic republics, but their arrival is considered likely in the next few years. American tourists may visit the Baltic capitals and there are no special restrictions on American imports of goods produced in the Baltic republics.

American officials are said to feel

no strong pressure from Soviet officials for a formal change in United States policy. The Soviet Union, according to diplomats, seems content with the present movement away from strict nonrecognition. Americans are said to doubt that formal recognition will come soon, but they believe that it is inevitable.

The Soviet incorporation, which many Baltic emigres denounced as a Soviet usurpation, took place after Stalin had signed a nonaggression pact with Nazi Germany in 1939. When Germany attacked the Soviet Union in 1941, it occupied the Baltic states. At the end of the war, Moscow resumed its control.

The Baltic governments in exile still maintain officially recognized missions in Washington. Some diplomats here, noting that the emigre leaders are getting old, feel that pressure against recognition of Soviet control will gradually fade.

Lithuanian Radio Day picnic sponsored by "Memories of Lithuania" and "Ruta" Radio Club will be held on Sunday, June 29th at the beautiful Latvian park "Priedainė", Howell Township, New Jersey.

NORWEGIANS TO MARK 150 YEARS IN U. S.

Cont'd from page 8

religious reasons for leaving Norway, but most left for economic or social-economic reasons.

A large number became farmers in the Midwestern states. Others settled in New York, Chicago, Minneapolis, Seattle and other cities. Still others became fishermen in the Northwest or sailors in the merchant marine.

Lithuanian Immigration

Lithuanian immigration to the United States began in earnest around 1868. Rev. Jonas Žilinskas, author of the first printed History of American Lithuanians, entitled "Lietuviai Amerikoje), and published by the Lithuanian Alliance in America in 1899, brings out, that the first known shipload of Lithuanian immigrants arrived in New York, Thursday, March 11, 1869, on sailship James Foster, which left Hamburg, Germany, exactly three months earlier, Friday, December 11, 1868. It took Columbus two months and nine days to reach American shores. James Foster landed seven Lithuanian immigrants, four Catholics, three Protestants.

Vienybė, May 16, 1975

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

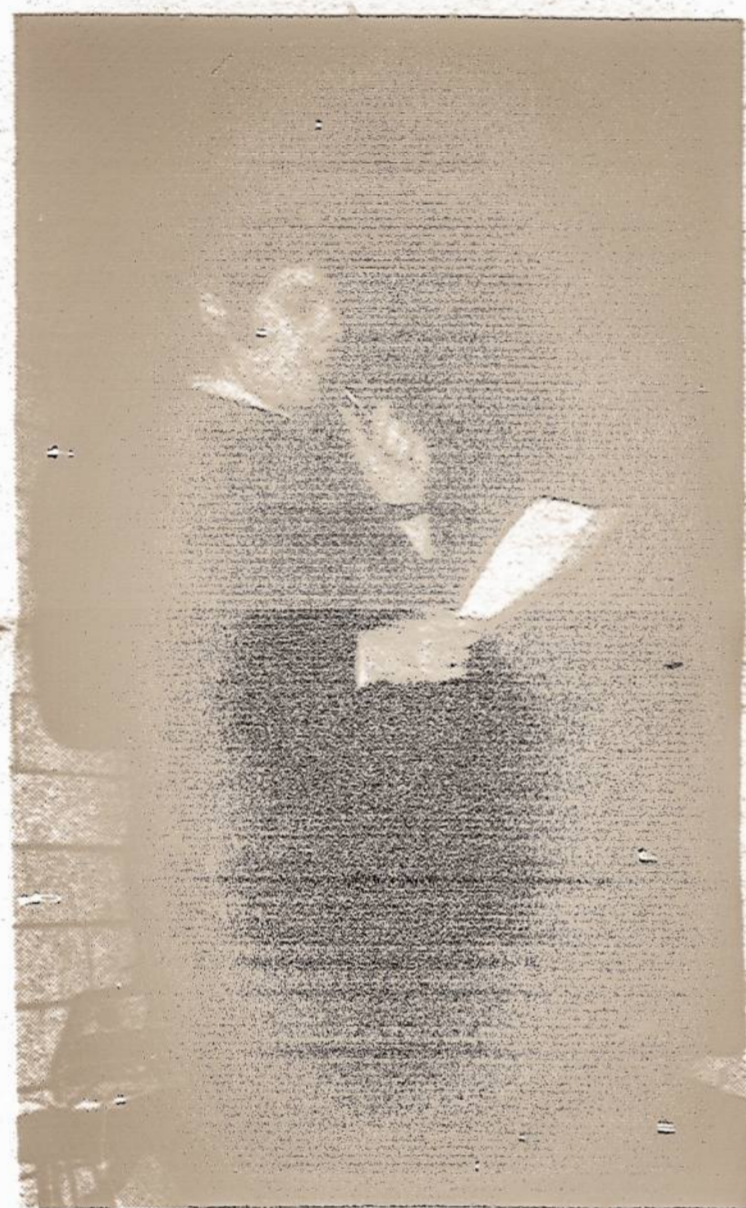
SPORTAS

Edvardas Šulaitis

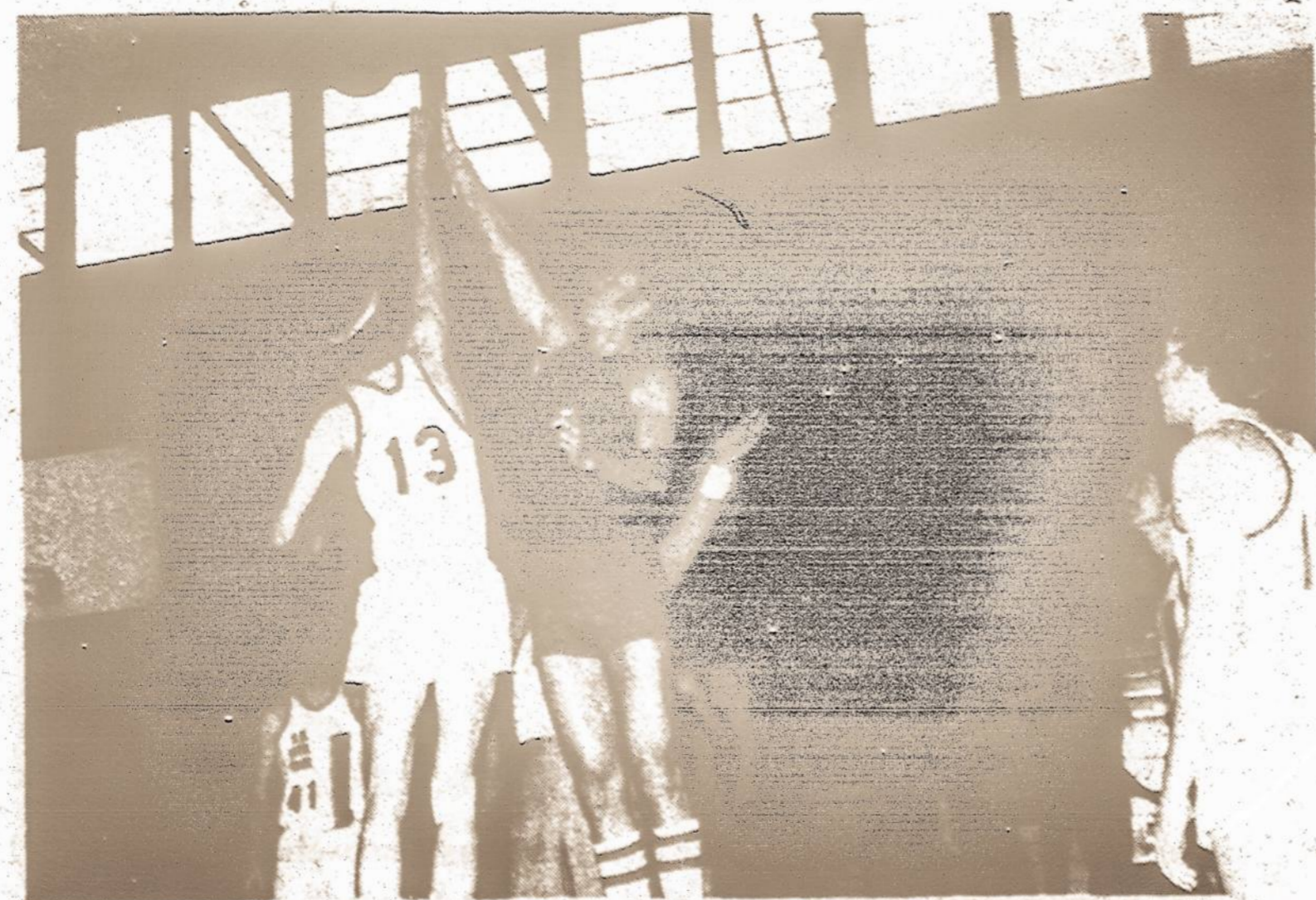
Apie jubiliejinę žaidynes Chicagoje

Jubiliejinės lietuvių žaidynės, įvykusios balandžio 19-20 dienomis jau praėjo. Tačiau jos Chicagos lietuvių tarpe dar gyvos, ypatingai tautiečių būryje, kuris stebėjo finalinį vyrų krepšinio susitikimą tarp Neries ir Bostono.

Kaip jau visada būna žiūrovų dėmesio centre buvo vyrų A klasės varžybos. Čia buvo proga pamatyti neblogų "žvaigždžių". Kai kurios iš jų gal kiek pritemusios. Tačiau dalis — visai šviežios ir jas ne tik patiems galima žiūrėti, bet ir kitataučiams parodyti. Kai kurie žaidėjai — universitetų rinktinės nariai, o baigiminių rungtynės prilygo mažesniųjų kolegijų rinktinės susitikimams.

Romas Kasparas, PLB centro valdybos narys jaunimo reikalams, sveikina sportininkus per Š. Amerikos lietuvių žaidynių iškilmingą dalį Chicagoje.

Vaizdas iš baigminių vyrų A klasės krepšinio rungtynių tarp Chicagos ir Bostono lietuvių. Dėl kamuolio kovoja Bostono Boutin ir Chicagos-Jesevičius.

E. Šulaičio nuotr.

Bostono Lietuvių Piliečių klubo komanda, atvykusi visoje savo stiprybėje su 12 vyrų sąstatu, už savo didelį uolumą išsivežė nugalėtojo taure. Negana to, to paties klubo vyrai tinklininkai išpėšė ir pirmąją vietą, vyrų tinklinyje, nors jų laimėjimas nebuvo toks efektingas, kadangi vyrų tinklinis, nors ir niekada nebuves mūsųose populiarus, jau atgyveno savo laikus. Tačiau moterų ir mergaičių, tinklinyje matėme tiek prieauglio, kiek jokiose ankstesnėse žaidynėse nebuvo. Čia žinoma, ši šaka išbuvojo tik Chicagoje ir kaimyniniame Ciceroje, o kitose vietose, atrodo, einama atgal, kaip ir pas vyrus.

VYRŲ KREPŠINIS

Vyrų krepšinyje buvo rungtyniauta dviejose grupėse. B klasėje pirmą vietą laimėjo Cicero Ateitis, kuri baigėme įveikė Hamiltono Kovą 78:65. Pakeliui į finalą Ateitis nugalėjo Detroito Kovą, o Hamiltonas sulupo Chicagos Lituanicą (tik vieno taško persvara).

Vyrų A klasėje, nedalyvaujant praėjusių metų meistrui — New Yorko Atletų klubui, jau buvo galima nujusti finalininkus. Jie ten pateko ne taip jau lengvai: Bostonas turėjo gerai pasitempti, kol įveikė Chicagos Lituanicą (77:69). Taip pat ir Neriai nebuvo geriau: ji tik ištempė 87:67 pergalę prieš Toronto Aušrą.

Finalinė kova tarp Neries ir Bostono sutraukė apie 300 žiūrovų į Marquette Parko sporto salę, kuri tokio pobūdžio susitikimams yra per daug kukli. Tačiau mūsų šeimoms, atrodo, iš tos salės niekada nebus progos išbristi, nes kitos salės reikalauja žymiai storesnės piniginės.

Tačiau ir tokiose kukliose sąlygose žaidėjai kartais parodydavo ne-

Tąsa 11 psl.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirmimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudus ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: VIrginia 6-1800

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Tel. EVergreen 2-6440

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

MIRĖ JONAS STEPONAITIS

Balandžio 21 d. Hot Springs, Arkansas, mirė Jonas Steponaitis, spaudos darbuotojas, linotipininkas ilgai gyvenęs ir veikęs Brooklyne. Palaidotas Hot Springs.

Jis buvo gimęs 1893 m. birželio 13 d. Padeksnių kaime, Tytuvėnų valsčiuje, Raseinių apskrityje. Į Ameriką atvyko 1913 m., išmoko linotipininko amato, dirbo Garso, Vienybės, Darbininko, Amerikos, Naujienų ir kitų lietuviškų laikraščių spaustuose. Savo metu jis yra buvęs Vienybės jaunimo skyriaus redaktorium.

Steponaitis vaidino, rašė proza ir eilėraščius, dalyvavo choruose, organizavo meno būrelius. 1919 m. buvo vienas iš Lietuvos laisvės sargų organizatorių ir pirmasis sekretorius, 1920 m. Lietuvos konsulato tarnautojas, 1934-36 m. Vilniui vaduoti sąjungos generalinis igaliotinis JAV. 1936 m. Brooklyne redagavo savaitraštį Žinias. Įvairiuose laikraščiuose spausdino savo eiles, feljtonus ir humoristinius dalykus, pasirašinėdamas Scherzo, Zig-Zag, Vargomates.

Steponaitis rašė ir scenai. 1924 m. parašė Alenutė (drama su dainomis, muzika A. Vanagaičio), Atgaila 1926 m., Kanklininkas 1935 m. (operetė), Slaptasis ginklas 1945 m. Parašė eilę operėčių ir tekstų, kuriems muziką sukūrė J. Žilevičius: Lietuvaitė 1929 m. Už Vilnių 1934 m., Artistai 1938 m., Vytauto Didžiojo kantata 1932 m., Lietuviškos mišios 1935 m., Laisvės Lietuvai 1935 m. (kantatinio pobūdžio).

Sulietuvino ir išvertė eilę operėčių (tarp jų ir Smetanos "Parduotąją nuotaką"), kurios buvo atliekamos didesnių Amerikos chorų, išspausdino Ch. Glucko "Gražuolių karalaitė" 1935 m., sukūrė žodžius

A. Vanagaičio dainuškai - Mužu du broliukai. Daina susilaukė didelio populiarumo. Daug dainų bei giesmių išvertė įvairiems chorams.

Steponaitis buvo nevedęs. Išėjęs į pensiją, visą laiką gyveno Brooklyne. Prieš porą metų buvo išvykęs į Hot Springs, Arkansas, ir ten gyveno labai vienišai. Vienišas ir mirė.

DR. JONAS LAURUŠONIS

Pasaulinio karo veteranas dr. Jonas Laurušonis, 61 metų, gyvenęs 319 W. Broad St., mirė penktadienį, 7 v. vakare staiga nuo širdies smūgio Underwood ligoninėje, Woodbury, N. J.

Buvo gimęs Bayonne, N. J. Gydė žmones Gibbstowne nuo 1946 m. Majoru tarnavo kariuomenėje, Medical Corps., Armored Division.

Buvo prezidentu Gloucester apskrities medical society, buvo gydytoju West Jersey ligoninėje, West Park, Camden, Philadelphia ligoninėje. Buvo gydytoju St. Michaels katalikų mokykloje. Gydė dirbtuvių darbininkus: Hercules Corporation ir Gibbstown Monsanto Corporation, Bridgeport, N. J.

Dr. Laurušonis priklausė St. Michaels Mutual klubui, Philadelphia Ben Franklin Instituto Muziejui ir kt.

Paliko žmoną Edną, sūnų J. Drew, dukterį Valeriją Jean Chicagoje ir tėvus Mykolą ir Oną Laurušonius, Paulsboro, N. J.

Velionis buvo palaidotas gražiai. Virš šimtas vainikų puošė jo kars-tai, užpirkta daugybė mišių. Pamaldos buvo švento Michaels bažnyčioje Gibbstown. Palaidotas Eglinton kapinėse Clarksboro. Pietūs buvo surengti savo rezidencijoje.

SPORTAS

Tęsa iš 10 psl.

blogų momentų. Viena buvo gera, kad rungtynės buvo permainingos ir nė viena komanda nuo kitos daug neatsilikdavo. Daugumoje pirmavo Bostono krepšininkai, kurie pirmąjį, kėlinį baigė savo naudai 63:58. Toliau vėliau persvarą perėmė Neris ir rungtynių pabaigoje ji išlygino 90:90, o po to įgavo keturių taškų pirmavimą. Čia už baudas aikštė turėjo palikti keli gerieji Neris šulai ir tai beveik nulėmė rungtynių baigmę, kuri priklausė svečiams iš Bostono. Rungtynių pasekmė 124:119 tur būt, rekordinė lietuvių žaidynių istorijoje.

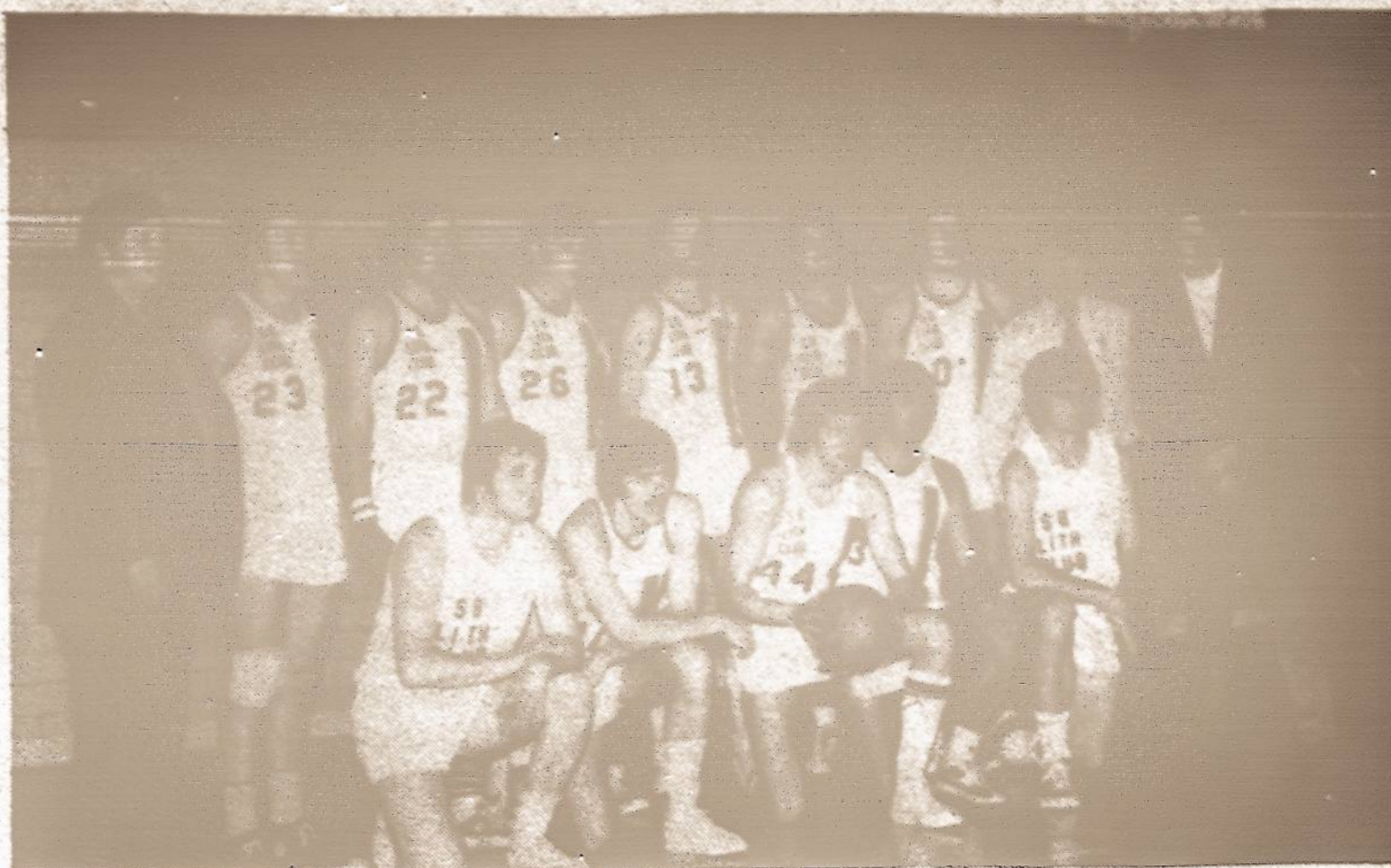
Pas Bostoną pirmuoju smuiku grojo Baškauskas, kuris sukėlė 33 taškus, nors už jį daugiau primetė Ambroze - 41 tašką. Taip pat gerai dirbo ir kiti: Boutin - 19, Adams 13, Aneliauskas 8, Varyza 7, Gineitis 3 ir kt. Neris komandoje darbavosi veteranai: Jesevičius (18 taškų), Varnas (23 taškai). Prie jų derinosi ir jaunieji: Stankevičius, Stankūnas, Vaitkus ir kt.

Jauniai ir jaunučiai bei merginos Patys jauniausieji vyrai iki 14 m. Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.

amžiaus) rungsi C klasėje. Čia buvo atvykę komandų net iš Kanados bei New Yorko. Šios klasės finalas suvedė Nerį su New Yorko jaunaisiais. Laimėjo Neris I komanda, kuri savo varžovus įveikė 43:34, nors pasekmė galėjo būti žymiai didesnė chicagiečių naudai, kurie, tur būt, per daug pasitikėjo savo jėgomis.

B klasėje, pergale nusinešė irgi Neris, kuri baigmėje suplikė Lietuvai 47:41. Trečioje vietoje liko New Yorkas, kuris nugalėjo Detroitą. Tačiau A klasėje Neriai nepasisekė nusinešti taurės, kurios jau iš anksto ji tikėjosi. Čia laimėtoju tapo Lituanica, nors gana nedidukė (trijų taškų) pergale.

Taip pat buvo rungtyniauta ir mergaičių krepšinyje, kuris pas mus dar vis tebėra lyg kūdikis vystyklus. Čia, kaip jau įprasta, pirmąsias dvi vietas nusinešė Kanados lietuvaitės. Baigmėje Toronto Vytis įveikė Toronto Aušrą 27:18. Kažkas vis tikina, jog merginos nėra krepšiniui sutvertos, bet, kad taip nėra, įrodo "vyriškas" moterų

Bostono lietuviai krepšininkai - naujieji Š. Amerikos liet. krepšinio meisteriai po baigminių rungtynių prieš Chicagos Nerį balandžio 20 E. Šulaičio nuotr.

ir merginų žaidimas krepšinyje Europoje. Priešingai Amerikos mokyklose merginas moko žaisti futbolą ("soccer"), kurį visai vargu galėtume pavadinti moteriška sporto šaka.

Apie tinklinį ir kitas žaidynių pastabas - sekantį kartą.

Chicagos futbolininkai

Chicagos lietuviai futbolininkai jau pradėjo pirmenybių sezoną, nežiūrint, jo eilė rungtynių buvo atšaukta dėl blogų oro ar aikštės sąlygų. Pirmoji Lituanicos futbolo

komanda turėjo 4 susitikimus, iš kurių 2 laimėjo. Buvo nugalėta gana stipri Visla 1:0 ir Vikings-Mustangs 3:1. Šiuo metu komandoje žaidžia išimtinai tik jauni futbolininkai, tad yra vilčių, jog vienuolikė ateityje dar tvirčiau sukovers.

— Jonas Kazickas žaidžia Wallingfordo, Conn., Choate gimnazijos tinklinio rinktinėje, su kuria buvo išvykęs į Čekoslovakiją. Iš ten grįžtant rungtyniavo viename turnyre Olandijoje. Šią komandą treniruoja Tomas Yankus.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 MT. VERNON ST., PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POpplar 5-4110

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Pianistė Aldona Kepalaitė gegužės 17 d. akompanuoja solistei Audronei Simonaitytei, kuri koncertuoja Philadelphijos lietuviams. Dainininkė prieš penkerius metus yra atvykusi iš Lietuvos.

Pianistas Antanas Smetona gegužės 10 d. koncertavo New Yorko Town Hall. Programoje buvo Bacho Beethoveno, Ciurlionio, Chopino ir Shumanno kūriniai. Pianistas kūrinius atliko be priekaištų, tik gaila, kad publikos susirinko apie šimtą salėje, kur telpa apie 1500.

Dr. Vaclovas Paprockas išvyksta į Chicago dalyvauti Amerikos Lietuvių gydytojų suvažiavime. Jo gydytojo kabinetas bus uždarytas nuo gegužės 22 iki 22 d.

New Yorko vyrų choras Perkūnas netrukus išleidžia naują plokštelę, pavadintą "Kove galingas". Viršelį nupiešė Paulius Jurkus. Plokštelė įrekoruota su simfoniniu orkestru, diriguojant Vytautui Marijošiui.

Dail. V. K. Jonynas pirmininkauja newyorkiečių komitetui, kuris spa-

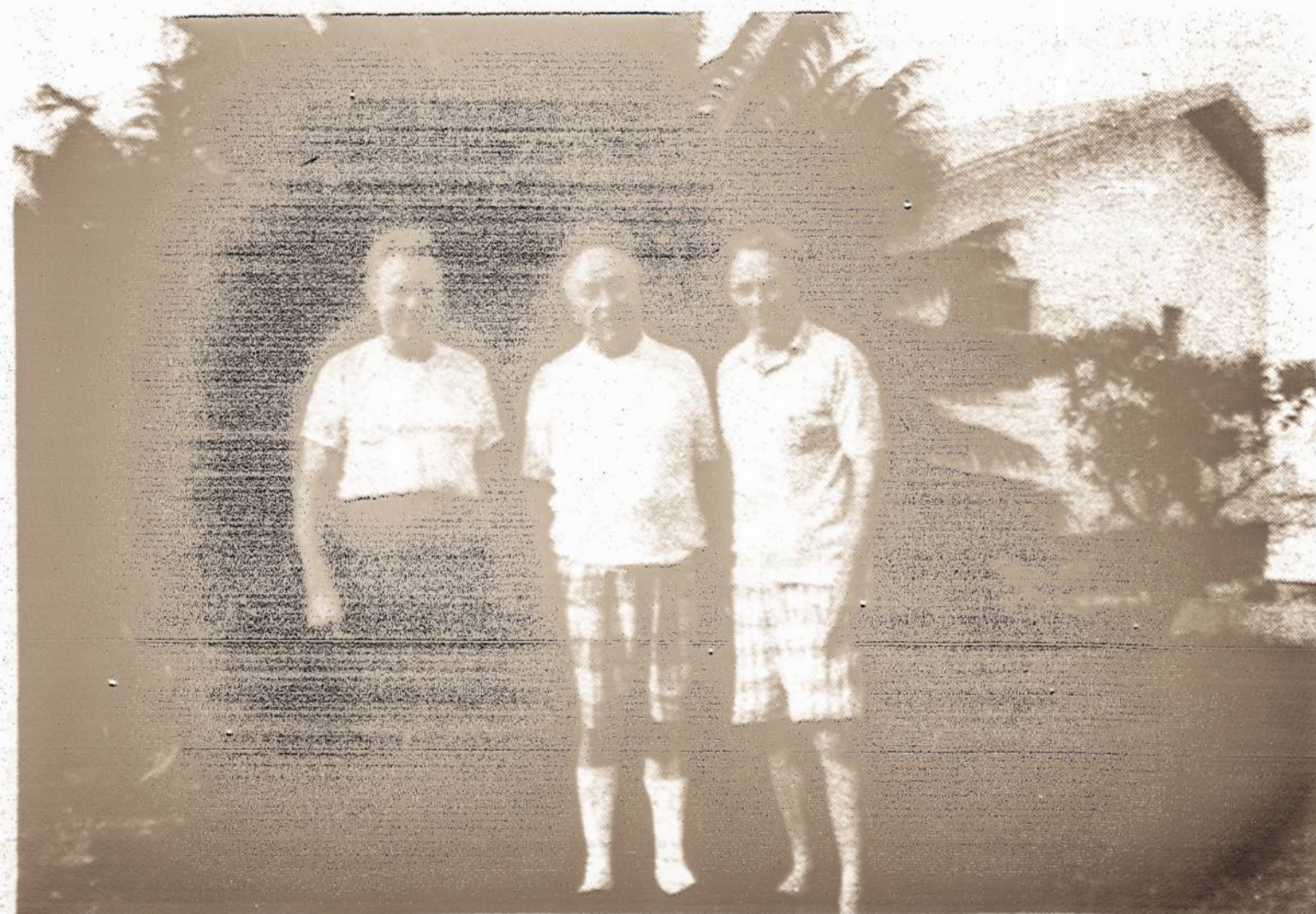
lio 18 ir 19 dienomis Kultūros židinyje rengia M. K. Ciurlionio 100 metų gimimo sukakties minėjimą. Spalio 18 d. New Yorko ir apylinkių chorai ir pianistai atliks muzikinę programą, o spalio 19 d. skiriama Ciurlionio dailei. Tada bus paroda, paskaita, rodomos skaidrės. Dail. Jonynui komitete talkina muzikas Alg. Kačanauskas, rašytojai Paulius Jurkus, Jonas Rūtenis ir Vyt. Kerbelis.

Muzikai J. Stankūnas ir V. Mamaitis, šiemet minintys savo muzikinės veiklos 50 metų sukaktį, buvo pagerbti gegužės 10 d. Elizabethe įvykusiame koncerte, kuris buvo skirtas šv. Petro ir Povilo parapijos 80 metų sukakties progai. Koncerte buvo atlikti J. Stankūno parašyti muzikos kūriniai.

Liet. Bendruomenės Woodhaveno apylinkės valdybon išrinkti pirm. Aloyzas Balsys, vicepirm. Juozas Butkus, sekr. Bronius Bobelis, išd. Vl. Jasinskas, kult. ir švietimo reikalų vadovu Juozas Bružas, parengimų - Elena Mickeliūnienė, spaudos ir inform. Snieguolė Liakutė ir visuomeninių reikalų - Vytautas Jurgėla.

Benis Čeponis, žinomas Long Island lietuvių veikėjas ir sodininkas neseniai su šeima lankėsi Floridoje. Nuotraukoje [iš kairės] B. Čeponis, Zimmerienė, Čeponienė, Čeponių sūnus Petras, dukra Maryte ir S. Zimmer, Lakeworth, Florida.

B. Čeponis iš Smithtown, L. I., N. Y. [kairėje] su draugais dr. J. Kaškeliu ir K. Gluda.

Marytė Vasilka, kuri kasmet vyksta į Vokietiją aplankyti savo motinos, šiemet išskrido kartu su Ona Yozėniene. Juodvi be Vokietijos, lankysis ir Šveicarijoje bei kitose Europos valstybėse. Nuotraukoje, Lufthansa salione [iš kairės] B. Spūdienė, O. Yozėnienė, M. Vasilka ir V. Tysliavienė. Grįžusios papasakos įdomių išpuodžių. J. Valaičio nuotr.

Birželio trėmimų minėjimas New Yorke rengiamas birželio 15 d., sekmadienį, 4 val. popiet Kultūros židinyje. Po minėjimo įvyks Elenos Juciūtės knygos "Pėdos mirties zonoje" pristatymas.

Antanas Maceika, per daugelį metų rinkęs lituanistiką, ją sukatalogavo ir perdavė Kultūros židiniui, kurio žemutiniame aukšte įrengta biblioteka. Ja galės naudotis visi, kam prireiks lituanistikos pavyzdžių ar šaltinių. Bibliotekoje yra 4,198 Maceikos padovanotos knygos, kurios jam kaštavo per dešimt tūkstančių dolerių. Knygos telkiamos ir toliau. Jomis rūpinasi Liet. Bendruomenės New Yorko apygardos valdyba ir Kultūros židinio administracinis komitetas. Prie bibliotekos kambario įrengimo prisidėjo ir Philadelphijos lietuviai. Bibliotekos dovanotojas Maceika yra ilgametis Woodhaveno gyventojas. Knygas rinko savo lais-

valaikiu, į jas investuodamas visus pinigus, kurie "atlikdavo nuo pragyventi būtinųjų dalykų", kaip jis pats pareiškė.

Prel. Jonas Balkūnas, kuris buvo išvykęs į Floridą, dabar vėl sugrįžo į Maspethą ir padės vietos kunigams parapijos darbuose.

New Yorkas. - Metropolitan Operos rūmuose Maskvos Bolšoj teatro baletas pasirodė su savo perdirbtu Katchaturiano baletu "Spartacus". Vieną svarbiausių vaidmenų baletu turi Maris Liepa, o baletu dirigentas yra Algis Žiuraitis.

Dianne Beleckaitė, Vytauto ir Genutės Beleckų antroji duktė susižiedavo su Tad Koerner. "Shower" pramogoje, kurią suruošė sesutė Vilija, dalyvavo apie 75 jos draugės ir artimieji. Vestuvės įvyks liepos 26 d.

BIRŽELIO [JUNE] 29 d., 1975, SEKMAD.,

visi keliai veda į

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" VALANDOS ir
"RŪTOS" RĖMĖJŲ KLUBO RENGIAMA

LIETUVIŲ RADIOJI DIENA - PIKNIKA

LATVIŲ PARKE "PRIEDAINĖ"

Howell Township, N.J.

[Route 33 - apie 5 mylias į rytus nuo Route 9],
prie Freehold, N.J. [Žemėlapis viduje]

PIKNIKO PRADŽIA 1:00 val. p.p.

1,000 vietų amfiteatre

3:00 val. p.p. MENINĖ PROGRAMA

Dalyvauja: BROOKLYN'O APREIŠKIMO PARAPIJOS CHORAS,
dir. Algirdui Kačanauskui ir
Garsioji KONOPKA Tautinių Šokių Grupė

4:30 val. p.p. ŠOKIAI, grojant GUTAUSKŲ orkestrui...
Veiks turtingas gėrimų ir lietuvišku valgių bufetas...

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT!...

Įėjimo auka \$3.50; studentams \$2.00

Į šį tradicinį parengimą gražioje gamtoje kviečia
Direktorius Dr. JOKUBAS J. STUKAS

Vienybė, 1975 m. gegužės 16 d.